БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 65 (7065)
МАРТЫН 18
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Колхозой коммунистнуудай зорилго

...үнөө үедэ Коммунистическэ пар...ай манай орондо коммунизмын ...ериально-техническэ база бай...лха асари ехэ программа зохёо..., тэрэнэйнгээ бэелүүлгэдэ ажал... олониитые зоригжуулан элсүүл... байна. Хүндэ индустрие хурдан ...өөр хүгжөөһэнэй үндэһэ һуури ...рэ хүдөө ажахын продуктнуудые ...ай хэрэглэлэй эд бараа үйлэд...илгэ ехэдхэлгые парти, прави...ьствомнай туйлажа байна.

...анай республикын колхозуудай, ...озуудай болон МТС-үүдэй пар...на эхин организацинууд хүдөө ...хые хүгжөөхэ тушаа партиин ...гэй табиһан зорилгонуудые бэе...гэдэ олониитые эмхидхэн эл...хэ талаар горьтойхон хүдэлмэ...ээ. Ажахымнай шиидхэхы, гол ...бари бологшо малажалда комму...нуудай хүсые зүбөөр хубаари... табижа, малшадай дунда ниитэ...тическэ хүдэлмэриие, социали...ческэ мүрысөөе һайнаар эмхид..., шэнэ түрүү юумые ажахыдаа ...игойгоор нэбтэрүүлжэ һайн ам...тануудые туйлаһан колхозуудай ...тийна эхин организацинуудай ...нилээд олошороо.

...аргажанай аймагай Карл Марк... нэрэмжэтэ колхозой, Зэдын ай... Молотовой, Кировэй, Мален... нэрэмжэтэ колхозуудай, Яруу... аймагай Маленковой, Карл ...ксын нэрэмжэтэ колхозуудай, ...энгын аймагай Сталинай нэрэм... колхозой ба бусад олон колхо...ай партийна эхин организаци... колхозуудай ажахые саашадань ...өөхын, малажалай продуктнуу... үйлэдбэрилгэ ехэдхэхын түлөө ...лдэ олониитэ колхознигуудые ...амараар эмхидхэнэ, тэдэнэй ...хи хэшээлые зүбөөр шэглүүлэн ...лбэрилнэ.

...ерлэгдэһэн колхозуудай комму...нууд һаалишадтай, хонишод... барилгашадтай ажахын бу... һалбаринууд дээрэ хүдэлмэрил... байгшадтай саг үргэлжэ хөөрэл...эг, бүхы колхознигуудай дунда ...уламжын хүдэлмэри үргэнөөр ...улдаг, тэдэнэй ажалай болон по...ическэ дэбжэлтые толгойлдог ...а. Тэдэнэр колхозуудайнгаа эко...микые гүнзэгыгөөр шудалжа, хэ...эгдээгүй байһан арга боломжо...даа, резервнүүдээ элирүүлээд, ...ээ колхозойнгоо ниитын ажа... хүгжөөлгэдэ зүбөөр хэрэглэдэг. ...социалистическэ хүдөө ажахын ...үшүүлэй дүй дүршэлтэй, нау... туйлалтануудтай, бүхы түрүү, ...э юумэнүүдтэй колхознигуудаа ...ысуулхын түлөө саг үргэлжэ ...эдэг байна. Колхозуудай пар...а организацинууд мүнөө үедэ ...мажалай продуктнуудые үйлэд...гэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ...эй январска Пленумэй тогтоо... бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулгануу... колхозой правленитэй хамта ...огоод, колхознигуудай үзэмжэ...табижа, энэ түүхэтэ ехэ зорилго...ые бэелүүлхэ хэрэгтэ үргэн нии...олхознигуудай эршэ хүсые эл...н эмхидхэжэ байна. Һү, мяха, ...о энэ жэлһээ эхилжэ ехээр үй...рилхэдэ шиидхэхы удхашанар... ба тон харюусалгатай үе боло...энэ түл абалга болон малай ...элгэ эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ, ...рай тарилгада, илангаяа куку... тарилгада бүхы талаһаань бэ...гэдэ анхаралаа табижа, эдэ ...ын шухала хэрэгүүдые шиидхэлгэдэ коммунист бүхэнэй, комсомолец бүхэнэй, бүхы малшадай харюусалга дээшэлүүлжэ байна.

Гэхэтэй хамта, колхознигуудай дунда политическэ хүдэлмэриие һайнаар ябуулдаггүй, социалистическэ мүрысөө ёһо тэдыгээр эмхидхэдэг, колхозойнгоо экономикые болон ажабайдалые гүнзэгыгөөр шудалдаггүй, колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые жэгдэ хүгжөөхын түлөө тэмсэдэггүй, тиимэһээ колхозно олониитын хүтэлбэрилэгшэ ба эмхидхэгшэ бодото дээрээ боложо шадаагүй партийна эхин организацинууд зарим аймагуудта үшөөл бии байһаар. Закаменай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци гушан коммунисттай томохон организаци юм. Тиибэшье, колхозойнгоо малажалые болон таряанажалые саашадань хүгжөөлгэдэ, малай ашаг шэмые болон таряанай ургасые дээшэлүүлгэдэ шиидхэхы үүргэ үшөөл дүүргэнэгүй. Ойлгуулламжын хүдэлмэри колхознигуудай дунда һулаар табигданхай, агитаторнуудай семинарнууд үнгэргэгдэдэггүй шахуу. Партийна организациин секретарь нүхэр Балданов малшадтай тус тустайнь хөөрэлдэдэггүй, гүүртэнүүдээр ябахадаашье хашаадань орожо малынь хараад лэ бусашадаг. Үбһэ тэжээлээр дутаһан дээрэһээ тэндэ мүнөө мал олоор гарзалжа байна. Тиигэбэшье, колхозой партийна организаци колхознигуудай ажалай журам шангадхажа, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлжэ, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тушаа өөдтэй юумэ хэнэгүй. Малай ашаг шэмые ехэдхэхэ талаар хэмжээ-ябуулга зохёолгые Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени мүнөө болотор унжагайруулһаар.

Колхозно ажахые эмхидхэлгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэггүй партийна эхин организацинууд мүн Хориин, Заиграйн, Бичурын, Сэлэнгын аймагуудай зарим колхозуудаар бии юм. Партиин айкомууд болон тэрэнэй МТС-үүдэй зонодохи инструкторска группанууд иимэ партийна эхин организацинуудые бэхижүүлгэдэ, тэдэнэй дайшалхы шадабарие дээшэлүүлгэдэ анхаралаа хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр табиха зэргэтэй.

Олониитэ хамаг юумэ мэдэжэ, хамаг юумэндэ ушар ёһо ойлгожо хандахадаал юушье хэжэ, бүтээжэ шадаха юм гэһэн агууехэ Ленинэй заабаринуудые һанажа, политическэ хүдэлмэреэ партийна эхин организацинууд ябуулха ёһотой. Партийнополитическэ хүдэлмэриие тодорхойгоор, нүлөө ехэтэйгээр, бригада, фермэ, колхоз бүхэнэйнгөө шиидхэжэ байһан зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор ябуулха шухала.

Партийна эхин организацинуудай ябуулдаг эмхидхэлэй болон бүхы политическэ хүдэлмэри хадаа ажалшадай зохёохы эдэбхи үүсхэл хүгжөөлгэдэ, табигдаһан түсэбые дүүргэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ сэхэ зорюулагданхай байха ёһотой.

Эхэ оронойнгоо улам хүсэтэй, бүри баян болохын тулада хүдөөгэй коммунистнуудай бүхы хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэжэ, колхозно таряашадые үшөө шэнэ ехэ илалтануудта хүтэлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө манай республикын ажалшад бүхы хүсэеэ элсүүлнэ

Эрхим хонишоной эршэтэ ажал

Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой хонишон Долгор Ангаева колхозойнгоо ОТФ-дэ арбаад жэлэй турша соо хүдэлмэрилнэ. Хонин һүрэгые олошоруулхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэжэ, жэл бүри олон түл абана. 1953 ондо 93 хони түрүүлээд, 119 хурьга абаа һэн. Удаадахи жэлдэнь 80 хонидһоо 106 хурьга абаа. Долгор Идмаевна ажалайнгаа дүй дүршэлдэ залуу хонишодые һургахын түлөө хододоо оролдодог байна.

Нүхэр Ангаева хони үсхэбэрилгэ дээрэ амжалтануудые туйлажа, нёдондо хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ ошожо ерэһэн байна.

Хони үсхэбэрилхэдөө тэдэниие ямар аргаар олошоруулнаб гэхэдэ, һайнаар эдеэлүүлдэг, харууһалдаг байһан дээрэһээ гарзалуулангүй, хүсэ шадал һайнтайгаар ондо оруулдаг байна. Энэ жэлдэ бүри олон хурьга түлжүүлхэ уялга абанхай.

Колхозой түрүү хонишон Долгор Ангаева ажалшадай депутадуудай Түнхэнэй аймагай Соведэй депутадаар һунгагдаа.

Б. Бирбаев.

Һайнаар харууһалагдадаг участок

Түмэр замай Горхоной дистанциин хүдэлмэришэд нүхэд Егорова, Шолохова, Фазлова болон бусад зам сэбэрлэлгэ, заһабарилга дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, үдэр бүриингөө нормые 130 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ. Тэдэнэй хүдэлмэрилдэг участогууд эрхим сэгнэлтэ абадаг. Зүүн-Сибириин түмэр замай начальник нүхэр Ермакова һаяхан Анна Егорова, Дарья Гробовская, Наталья Шолохова гэгшэдые «Эрхим түмэр замшан» гэһэн значогуудаар, мүн мүнгөөр шагнаа.

Мүнөө Горхоной дистанциин хүдэлмэришэд социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, хабар-зунай сезондо һайнаар бэлэдхэжэ байна.

И. Неродов.

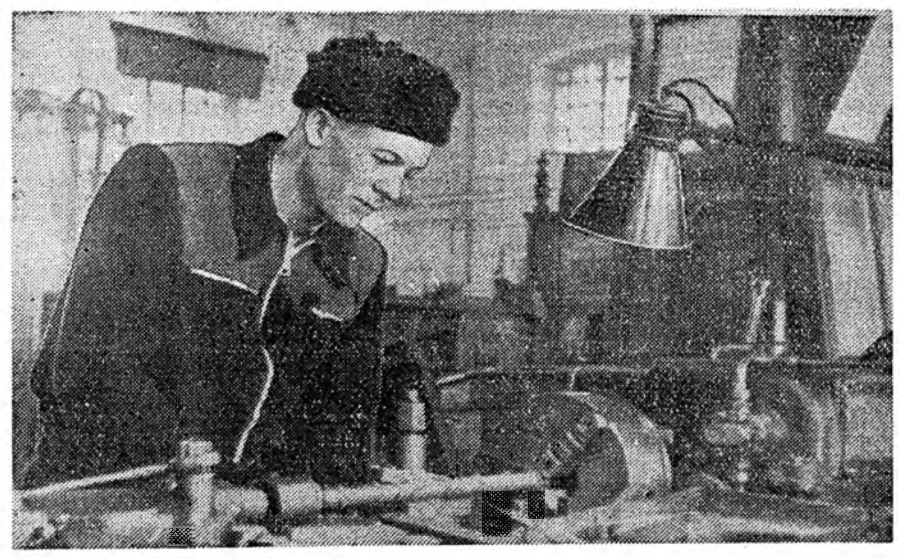

Улан-Удын паровозно депогой коллектив табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Энэ депогой механическа цехын токарь Анатолий Васильевич Здаров халаанайнгаа даалгабарие 200 процент дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нүхэр Здаров ажаллажа байна. А. Мантаевай фото.

Зунай сезондо бэлэдхэл

Табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн орон доторнай үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Тэрэ тоодо республикымнай загаһанай промышленностиин предприятинуудай коллективүүд абаһан уялгануудаа һайнаар дүүргэжэ байна. Усть-Баргажанай загаһанай комбинадай Курбулигска пунктын загаһашад мүльһэн дороһоо загаһа барилгые урда жэлэйхидэ орходоо һайнаар ябуулна. Пунктын начальник нүхэр Букин загаһашадай бригадануудай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэнэ. Үнгэрһэн январь, февраль һаранууд соо загаһа бариха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Загаһашадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ нүхэр Чирковой бригада түрүү һуурии эзэлнэ. Һара соо тус бригада нормоһоо гадуур хэдэн арбаад центнер загаһа бариба.

Тус пунктын хүдэлмэришэд хабар-зунай сезондо бэлэдхэлэй хүдэлмэриие һайнаар ябуулна. Зунай сагта баригдаһан загаһануудые гутаангүйгөөр хадагалхын тулада холодильнигууд соо хэдэн зуун кубометр мүльһэн хэгдээ. Мүльһэ бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлмэришэд А. Пушкарев, А. Копылова, Шелковникова гэгшэд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ.

И. Этингов.

Һайн шанартай хубсаһа оёно

—Фабрикымнай оёдолшод бэлэн продукци үйлэдбэрилхэ февраль һарынгаа даалгабарие болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Теэд, үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй эршые зааханшье һуларуулнагүйбди,—гэжэ Улан-Удын оёдолой фабрикын директор нүхэр Кичигин хөөрэнэ.

Байгша оной түрүүшын кварталай дүүрэхэ болотор богонихон саг үлэбэ. Тиихэтэй хамта, фабрикын оёдолшод квартальна түсэбөө уридшалан дүүргэхэ гэһэн эрмэлзэлгэтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Лощуковагай хүтэлбэрилдэг цехынхид мүрысөөндэ түрүү һуурияа алданагүй. Мартын түрүүшын үдэрнүүдһээ хойшо энэ цехын оёдолшод ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэтэйгээ хамта эрхим шанартайгаар хубсаһа оёно. Оёдолшод Гылыкова, Суздалницкая, Гаврилова болон бусад квартальна даалгабаринуудаа дүүргэхэ дүтэлөө.

Е. Ширапов.

Табанжэлэй түсэбые дүүргэһэн хүдэлмэришэд

Улан-Удын Кировэй нэрэмжэтэ артель республикын олзоборилгын кооперациин түрүү предприятинь юм. Артелиин коллектив нёдондо жэлэй эхинһээ хойшо промсоведэйнгээ дамжуулгын Улаан тугые алдангүйгөөр барижа ябана. Энэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө артелиинхид бүри амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байна. Январь, февраль һаранууд соо валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 20 гаран процент үлүүлэн дүүргээ. Тэдэнэрэй үйлэдбэрилһэн панцырьна сеткэтэй оронууд, шаажан гүйлгэһэн амһартанууд болон бусад хэрэгсэлнүүд республикымнай хүдөө нютагуудта элбэгээр наймаалагдана.

—1955 ондо артельдэмнай хэдэн шэнэ станогууд үгтөө. Тэрэнэй ашаар механическа цехын продукци үйлэдбэрилгэ нилээд дээшэлбэ. Цех бүхэнэй коллективүүд хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилжэ, квартальна даалгабаряа ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхээ байна. Артелиимнай 200 гаран хүдэлмэришэдһөө 126-ниинь табадахи табанжэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэнхэй юм. Эдэ туйлалтануудаараа һанаагаа амарнагүйбди. Ажалшадай үргэнөөр хэрэглэдэг эд бараануудые элбэгээр үйлэдбэрилхын, шанарыень һайжаруулхын түлөө шангаар тэмсэжэ байнабди,—гэжэ артелиин түрүүлэгшэ нүхэр Мартыненко мэдүүлнэ.

Ажалай новатор нүхэр Васильевай хүтэлбэрилдэг механическа цехын котельщигууд мүнөө 1961 оной түсэбөөр хүдэлмэрилжэ байна. Токарь Б. Шляк, электрогагнууршан К. Хромов, котельщик П. Зятьков гэгшэдэй хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгогдоно. Эдэ нүхэд залуу хүдэлмэришэдые өөһэдынгөө мэргэжэлдэ һургана.

Д. Будаев.

Москвагай һурагшадай хабарай амаралтада бэлэдхэл

...охоёо байгаа хабарай кани... Москвагай һургуулинууд бэ...жэ байна. 1955 оной мартын ... апрелиин 3 хүрэтэр һурагша...маралта болохо юм.

...он арбаад мянган һурагшад ... Ленинэй, СССР-эй револю..., Советскэ Армиин, политехни... литературна, А. С. Пушкинай ...жэтэ, уранзурагай, зүүн зүгэй ...удай культурын ба бусад му...дтэ орожо хараха юм.

...ииин 24-дэ Союзуудай Бай... Колонно зал соо «Үхибүүдэй ... недели» нээгдэхэнь. Эндэ сто... пионернүүд ба һурагшад ...охёолшодтой, эрдэмтэдтэй, ...бэриин новаторнуудтай уулза...айна. Эдир москвагайхидта зо...даһан үхибүүдэй литературын ...ставкэ нээгдээ, номой базар ...гдээ.

Столицын пионернүүдэй байшангуудта, клубуудта, культурын ордонгууд ба байшангуудта мүн тиимэ лэ выставкэнүүд, номой базарнууд бэлэдхэгдэнэ.

Һурагшадай амаралтын үдэрнүүдтэ московско планетари ехэхэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ байна. «Холын юртэмсэнүүдые шэнжэлэлгэ», «Вулканууд ба газар хүдэлэлгэ», «Марс дээрэхи ажабайдал», «Планетэнүүд хоорондын аяншалга», «Афанасий Никитинэй Инди ошолго», «Дэлхэйе тойрон ородуудай хэлһэн түрүүшын аяншалга» гэжэ лекцинүүд эдир москвагайхидта уншагдаха юм. Астрономиин, физикын ба географиин талаар хөөрэлдөөнүүд планетариин фойедэ эмхидхэгдэхэнь.

(ТАСС).

Түрэл орон доторнай

Ородой классическа литература азербайджан хэлэн дээрэ хэблэгдэнэ

БАКУ. (ТАСС). Азербайджан хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ байгаа Н. В. Гоголиин зохёолнуудай суглуулбариин 4-дэхи том Бакугай номой магазинуудта абтаба. Энэ номые «Азернешр» гэжэ номой хэблэл гаргаа. Ородой литературын классигуудай зохёолнууд азербайджан хэлэн дээрэ жэлһээ жэлдэ олоор хэблэн гаргагдана. Һүүлэй үедэ Пушкинай зохёолнуудай суглуулбарие 6 том болгон хэблэл гаргаа. Горькиин зохёолнууд 15 том, Чеховэй ба Маяковскиин зохёолнууд 2 том болгогдон хэблэгдэжэ эхилээ. Азербайджанай үхибүүдэй литературын хэблэл Самед Вургунай оршуулһан Пушкинай «Евгений Онегин» гэжэ шүлэгөөр бэшэһэн романиие хэблэн гаргахаар бэлэдхэбэ. Энэ жэлдэ Толстойн, Тургеневэй ба бусад классигуудай зохёолнууд азербайджан хэлэн дээрэ хэблэгдэхэ юм.

Энэ жэлдэ ородой классигуудай зохёолнуудые хэблэн гаргалга 20 процент шахуу ехэ болохо юм.

Шэнэ садууд ба винограднигууд

БАКУ. (ТАСС). Азербайджанай колхозууд садууд ба виноградн игуудай хабарай тарилгые эхилбэ. Энэ жэлдэ республика дотор 5 мянган гектар газарта үрэ жэмэстэ шэнэ модод таригдахань.

Питомнигууд үрэ жэмэстэ модотой хахад миллион һөөгүүдые бэлэдхэбэ.

Хирпиисын шэнэ заводууд

РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство энэ жэлдэ хирпиисэ үйлэдбэрилгые нилээд ехээр үргэдхэжэ байна. Тиин, мүнөө ажаллажа байһан хэдэн предприятинууд шэнэдхэн заһагдажа, 10 завод баригдажа байна.

Баригдажа байһан хирпиисын заводуудай дунда Ульяновска, Воронежско, Орловско заводууд бии. Тэдэнэр тус бүридөө жэл соо 60 миллион силикатна хирпиисэ үйлэдбэрилэн гаргаха шадалтай юм. Ленинградска областьдохи «Победа» гэжэ шэнэ завод жэл бүри 40 миллион хирпиисэ гаргаха юм.

Пензенскэ, Ростовско, Владивостокско, Высоковско (Горьковско область), Азовско (Ростовско область) ба хирпиисын бусад заводуудые шэнэдхэн заһаха гэжэ хараалагдаа.

1955 ондо министерствын предприятинууд ороной шэнэ барилгануудта 5.779 миллион хирпиисэ үгэхэ байна.

(ТАСС).

Шэнэ газартахи тосхонуудые ногооруулхын түлөө

НАЛЬЧИК. (ТАСС). Байгаалиие хамгаалгада ба тосхонуудые ногооруулгада туһалха Бүхэроссийска обществын кабардинска отделени Алтайн үрэ жэмэстэ туршалгын станциин гоёолтын сад тарилгын таһагай научна сотруднигуудһаа бэшэг абаа. Тэдэнэр хизаарай шэнэ газар дээрэ баригдажа байһан тосхонуудые ногооруулхын тула крокус, колхикум ба Кабардагай бусад ургамалнуудые эльгээхыень кабардинска сэсэг таригшадые гуйба.

Обществын отделениин хүдэлмэрилэгшэд алтайнхидай туйлтые дүүргэн, шэнэ газар дээрэ тариха ургамалнуудые мүнөө шэлэн абажа байна. Сагай уларилай сэлмэг байгаа һаа, ойрын үдэрнүүдтэ сэсэгүүд Барнаул эльгээгдэхэ юм.

Кабардаһаа асарагдаһан ургамалнууд энэ зун шэнэ газар дээрэхи шэнэ тосхонуудта һалбаран ургаха болоно.

Казахстанда суданска ногоо тарина

АЛМА-АТА. (ТАСС). Казахстанай колхозууд нэгэ жэлэй ногоо тарилгые гурба дахин шахуу ехэ болгохонь. Суданска ногоон ехэ һуури эзэлхэ байна. Хүдөө ажахын олохон артельнүүд малай тэжээл ба бэлшээринүүдэй институдай агротехническэ дурадхалнуудые хэрэглэнэ. Тус институт республикын ондо ондоо уларилтай районуудта суданка тариха талаар научно-үйлэдбэриин шэнжэлэлгэ 5 жэлэй туршада хэбэ. Малай тэжээлэй энэ культура бүхы зононуудта үбһэ ногооной үндэр, тогтууритай ургаса үгэнэ гэжэ эрдэмтэд тодорхойлбо.

Универсальна тээрмэнүүд

ХМЕЛЬНИЦКИЙ. (ТАСС). Куйбышевай нэрэмжэтэ Хмельницкэ станок бүтээлгын завод «М-200» гэжэ универсальна вибротээрмэнүүдые олоор гаргажа эхилбэ. Иимэ нэгэ агрегат час соо 200—250 килограмм бутархай хирпиисэ, элһэ, известко, шлак, үнэһэ тээрмэдэн гаргажа шадаха байна.

Бутархай хирпиисээр цемент-глинит үйлэдбэрилэн гаргахын тула Украинын хирпиисын заводуудта иимэ түрүүшын машинанууд эльгээгдэбэ.

Тус завод шэнэ машинануудаар шэрэмэй зоргодоһо үлтилхэ туршалга хэбэ. Порошогуудые үйлэдбэрилдэг металлургида эдэ машинануудые үргэнөөр хэрэглэхэ аргатай байһаниие туршалгын дүнгүүд харуулаа. Вибротээрмэнүүд орооһо гаряа тэрэшэлэн татажа шадаха юм.

Хурьгад олоор абтана

АСТРАХАНЬ. (ТАСС). Астраханска тала газарнуудта ехэ дулаан болоо. Каракульска совхозуудай үй түмэн хонин һүрэгүүд бэлшээридэ гараба. Эндэ хонидой хабар эртэ олоороо хурьгалалга эхилээ.

«Енотаевский» гэжэ совхозой ахалагша хонишон нүхэр Аруев гурбан жэлэй туршада нэгэшье хурьга хоролтодо оруулаагүй. Тэрэнэй отарын эхэ хонид бултадаа мүнөө тобир тарган байна. Алдарта хонишон зуун эхэ хонидһоо 136 хурьга абаба.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Шэнэ хүсэтэйгөөр, шэн зоригтойгоор ажаллахабди

34 коммунисттай манай партийна организаци колхозойнгоо ажал хүдэлмэриие эмхидхэлсэн, колхознигуудай эршэ хүсые партиин табиһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ элсүүлнэ. Коммунистнуудай хахадынь колхозойнгоо гол һалбари — малажал дээрэ хүдэлжэ, ажалдаа социалистическэ ёһоор хандалгын жэшээ харуулна. Тэдэнэр малшадай дунда ойлгууламжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа, эдэбхи үүсхэлыень бадаруулна. Коммунистнууд малшадай дунда ажалай журамые шангадхалгада, ажалай эмхидхэлгэ һайжаруулгада анхаралаа ехээр табидаг юм. Эдэ бүгэдын ашаар манай колхоз малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй 1954 оной түсэбые бүхы түрэлэй малаар дүүргээ. Энэмнай малажалые саашадань хүгжөөхэдэ таатай арга боломжо байгуулаа.

Теэд малажалаар туйлаһан амжалтанууднай малажалай ашаг шэмые улам ехэдхэхэ гэжэ партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолоор табигдаад байһан эрилтэнүүдһээ ехээр гээгдэнэ.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа малаа һайнаар харууһалха, үбһэ тэжээлээ зүбөөр гамнажа гаргашалха, нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1955 ондо 1600 литр һү һааха, 100 үнеэнһээ 95 тугал абажа, тэдэнээ эхэһээнь һалгаажа, түлигдэдэггүй байрада тэнжээхэ гэхэ мэтын уялгануудые манай колхозой малшад абаад, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Тиихэдэ түрүү һаалишад—Намжилова, Базарова, Балданова, Жалсанова, Батуева гэгшэд даажа абаһан үнеэн бүхэнһөө 2000 литр хүрэтэр һү һааха уялга тус бүридөө абаа.

Коммунистнуудай түрүү үүргээ бэелүүлхэдэнь туһалхын тулада зарим фермэнүүд ба отаранууд дээгүүр партийна группанууд байгуулагданхай. Хэргэндэ гэжэ газарай һүнэй-товарна фермын партгруппые партийна бюрогой гэшүүн, МТФ-е даагша Даша Дымбрылович Базаров хүтэлбэрилнэ. Энэ партгруппа фермэ дээрэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулна, малшадай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэнэ, дүүргэлтыень шалгана. Соолгото гэжэ газарай № 1 хониной отарада мүн иимэ группа байгуулагданхай. Тэрэниие партийна бюрогой гэшүүн, ОТФ-е даагша Цыренжап Ширабон хүтэлбэрилнэ.

Мойһото гэжэ газарта коммунист Бабу Цыбенов, Соолгото гэжэ газарта Будаев Зандра ба комсомолец Цыдыпов Доржо, мүн бусадшье малай үбэлжэлгые һайнаар эмхидхэжэ байна. Эдэ коммунистнууд малай байра бариха талаар горьтойхон хүдэлмэри ябуулаа.

Агитаторнууд Даша Базаров, Цыренжап Ширабон, Бабу Цыбенов, К. Машанов гэгшэд малшадай дунда ойлгууламжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулна.

Малшадай дунда ябуулагдадаг культурно-гэгээрэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэриие гуримшуулхын тулада энэ жэлһээ эхилжэ культбаза байгуулагдаа. Колхозой центрһээ 25 километр байһан Мойһото гэжэ газарта байгуулагдаһан культбаза тэндэхи гүүртэдэ, мүн 7 километрһээ 35 километр хүрэтэр зайтайгаар тойроод байдаг 4 гүүртэнүүдтэ хүдэлдэг гуша шахуу хүниие культурна талаар хангана. Тэндэ нүүдэл библиотекэ, термоэлектрогенераторна питанитай «Родина—52» маркын радиоприёмник, патефон, шатар, даам гэхэ мэтын зүйлнүүд бии. Колхозой культфондын мүнгөөр захигдаһан «Б. М. Үнэн», «Сталинец» газетэнүүд,«Агитаторай блокнот», «Колхозное производство», «Огонёк» гэжэ журналнууд тэндэ эльгээгдэдэг.

Малшад ходол эндээ сугларжа, сагаа хүхюунээр үнгэргэдэг, радио, патефон шагнадаг, шатар, даам табидаг, лекторэй, агитаторай хөөрэлдөө шагнадаг. Культбазын дэргэдэ саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг ларёгто малшадта гар үзүүртэ хэрэгтэй үргэн хэрэглэлэй эд товар, эдеэ хоолой зүйлнүүд худалдагдадаг. Культбазые даагша коммунист нүхэр Цыбенов ларёгто наймаалха юумэеэ сельпоһоо бэедээ даажа абаад, худалдажа байдаг юм. Һүнэй гүүртые толгойлжо байгаашье һаа, нүхэр Цыбенов холын гүүртэнүүдээр ябажа, малшадта хэрэгтэй эд товар худалдадаг, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Культбазымнай хүдэлмэри тусхай түсэбөөр эмхидхэгдэдэг юм. Жэшээнь, банида орохо үдэр гарагай долоондо, хөөрэлдөө, элидхэл хэхэ үдэр гарагай табанда, медицинскэ шалгалта амаралтын үдэр, зооветһуралсал гарагай хоёрто гэхэ мэтэ. Шухала яаралтай хэрэгэй тохёолдоходо тогтооһон энэ гуримаа эбдэхэшье ябадал болодог даа. Тиигэбэшье, культбазын хүдэлмэрилхэ түсэбые сахиха гэжэ партийна эхин организаци ехэ оролдодог.

Культбазын байгуулагдажа, тэндэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин саг үргэлжэ ябуулагдадаг болоһонһоо хойшо малшадай ажалай эдэбхи үүсхэл ехэ боложо байна.

Колхозой правлени болон партийна эхин организаци малшадай болон малай байха байрануудые барилгада ехэ анхарал хандуулдаг. 1954 ондо Хэргэндэ гэжэ газарта 200 үнеэнэй, 160 тугалай байха байрануудые, малшадай байха 2 квартиратай 5 гэр, культбазын гэр, тоһо буйлуулдаг пункт, электростанци, тэжээл бэлдэдэг кухни, силоснэ хоёр набтар башни колхозойнгоо хүсөөр бариһан байнабди.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые зүбшэжэ үзөөд, партийна эхин организациин суглаан 1955 ондо 500 толгой хониной байха нэгэ байра, 300 толгой хурьгадай байха нэгэ байра, 1000 тахяагай багтаха нэгэ байра, 500 тонно силос багтааха 5 набтар башни, 1500 центнер овощь хадагалха 3 овощехранилищи, 600 тонно багтааха таряанай 2 склад, тэжээл бэлдэдэг 2 кухни, малшадай байха 2 байратай 8 гэр, культбазын нэгэ гэр, 3 бани (нэгэниинь колхозой центртэ, хоёрынь гүүртэнүүд дээрэ) бариха гэжэ шиидээбди. Тэрээнһээ гадна, 106 толгой үнеэдэй байдаг нэгэ байра, 80 толгой тугалай нэгэ байра, орооһо таряанай 2 склад, нэгэ бани һэльбэгдэн шэнэлэгдэхэ юм. Энэ ехэ хүдэлмэри дүүргэхын түлөө модон ехээр бэлэдхэгдэхэ байна. Барилгын модо бэлдэлгые мартын 20 болотор дууһахабди. Энэ талаар коммунист Цынгэжаповай хүтэлбэри доро 15 хүн хүдэлнэ.

Колхозой партийна организаци, тэрэнэй бюро малшадай, барилгашадай болон бүхы бусад колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ гаргагдадаг. Дамжуулгын хоёр Улаан туг мүрысөөндэ илагшадта үгтэдэг. Мүрысөөнэй дүн һү һааха, малаа һайнаар харууһалха, түл абаха гэхэ мэтэ показательнуудаар гаргагдадаг.

Малажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө колхознигуудай тэмсэлые коммунистнуудай зүбөөр хүтэлбэрилжэ шадаһанай аша үрэнь зарим тэдыгээр үзэгдэжэ байна. Хэрбээ 1953 оной октябриин нэгэнһээ 1954 оной мартын 1 хүрэтэр (5 һара соо) үнеэн бүриһөө 130 литр һүн һаагдаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ үнгэрһэн таба һара соо үнеэн бүхэнһөө 273 литр һүн һаагдаа. Тиихэдэ түрүү һаалишад Базарова Долгор 5 һара соо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 628 литр һү, Цыдендамбаева Должима—618 литр һү һааба. Эдэ бүгэдэ хадаа үнеэдээ тугалгүйгөөр, һайнаар эдеэлүүлжэ, зүбөөр һаалга эмхидхэһэнэй аша үрэ болоно.

Гараһан тугалнууднай мүн һайнаар түлжэжэ байна. Ветфельдшер Жамбал Цыбиков коммунистка Цыпилма Бадмаева хоёр тугалнуудые эхэһээнь һалгаагаад, түлигдэдэггүй байрада түлжүүлжэ байна. Тугалнуудынь бултадаа һайнууд, шиирагууд.

Малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын тулада доторойнгоо арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ, үбһэ тэжээл ехээр бэлдэхэ хэрэгтэй болоно. Малдаа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэхын тулада мүнөө хабар 200 гектарта кукуруза тарихабди. Кукуруза шэнэ газар дээрэ таригдаха юм. Кукуруза ургуулжа дадаагүй байһан дээрэһээ манай коммунистнууд тэрэниие тариха, ряд хоорондыень элдүүрилхэ, хуряаха заабаринуудтай танилсажа байна.

Түрүү малшадай дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шудалаад, колхозойнгоо ажахыда тэрэниие зоримгойгоор нэбтэрүүлжэ, манай колхознигууд партийна эхин организациингаа хүтэлбэри доро ябажа, ниитын малажалай ашаг шэмые ехэдхэхэ тушаа партиин табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ байха.

Ц. Намжилов, Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой радиоузел гильбэрынхидэй дунда хүндэтэй болонхой. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар энэ радиоузелһаа элдэб дамжуулгануудые хэдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомолец Ешн Гомбожапов колхозой радиоузелай аппарадай дэргэдэ байна. **С. Максимовай фото.**

Багшанарай һайшаалта ажал

Мухаршэбэрэй аймагай Цагаан Шулуутайн хүдөөгэй лекторскэ нэгэдэл (хүтэлбэрилэгшэнь долоон жэлэй һургуулиин директор А. И. Хамаев) колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулна. Лекторскэ нэгэдэлдэ хамта 20 шахуу лекторнүүд тоологдодог. Энэ нэгэдэлэйхид хамтынгаа суглаан дээрэ баталагдаһан түсэбэй ёһоор ажалаа ябуулдаг.

Естественно-научна, научно-атеистическэ, хүдөө ажахын, медицинскэ болон ветеринарна темэнүүдээр, политическэ ба уласхоорондын асуудалнуудаар хэдэн олон лекцинүүд зохёогдоо. Үгтэһэн темээрээ лекторнүүдэй лекци, элидхэл бэшэхэдэнь, тэрэниие секциин зүблөөндэ зүбшэн хэлсэжэ, дутуу дундануудыень элирүүлээд, уншажа болохоор гү, али бэшэ гү гэжэ шиидхэдэг. Тииһэн хойнонь лэ лектор тэрэ зохёоһон лекциеэ колхознигуудтаа уншадаг байна.

Лекторскэ нэгэдэлэй ехэнхинь багшанар юм. Мүн тэдээнэй тоодо хүдөө ажахын мэргэжэлтэд оролсоно. Багшанар Балдаев, Номинов, Ломбоцыренов, колхозой парторганизациин секретарь Гармаев гэгшэд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээлхэдэ, нүхэр Гармаев «Архи уулга—хуушан сагай үлэгдэл» гэһэн һонирхолтой лекци уншаһан байна.

Багша Л. И. Балдаев «Бөө шажанай бии бололго, тэрэнэй хархис удха» гэһэн темээр дэлгэрэнгы лекци оло дахин уншаһан байна. Хамта дээрээ лекцинүүдтэнь 200-аад хүн хабаадаа. «Буддын шажанай бии бололго, тэрэнэй хархис удха», «Сагаалган» гэһэн темэнүүдээр хэдэн лекци уншагдахадань 200 гаран хүн хабаадалсаа. Лекци уншахадаа нүхэр Балдаев мухар һүзэг баримталһан жэшээнүүдые нютагай байдалһаа оруулан лекциеэ хурса болгожо шададаг. Лекторнүүд лекци уншахаһаа гадна, партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые олониитэдэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэнэ. Гэбэшье, культурно-гэгээрэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэридэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, медицинскэ хүтэлбэрилэгшэд оройдоо хабааданагүй шахуу. Хүдөө ажахын асуудалнуудаар лекцинүүд тон үсөөн уншагдана. Тиихэдэ колхознигууд хүдөө ажахын түрүүшүүлэй хүдэлмэриин арга методүүдые ойлгохые ехээр хүсэдэг байна.

Д. Самбуев.

Оролдосотой комсомолец

Закаменай аймагай Санагын сомоной хүдөөгэй клуб аймаг дотороо түрүү клубуудай нэгэниинь гэжэ тоологдодог. Тус клубые даагшаар ВЛКСМ-эй гэшүүн С. Ардаев хүдэлмэрилнэ. Тэрэ даажа байһан ажалдаа ехэ ханамжатайгаар хандадаг. Клубтань ажалшадта саг үргэлжэ лекци, элидхэлнүүд уншагдана, уранһайханай самодеятельностиин концерт, кино ходо харуулагдажа байдаг.

Тэндэхи колхозой гэшүүд, нютагайнь ажалшад нүхэр Ардаевай ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, тэрэниие аймагай Соведэй депутадаар һунгаһан байна.

Ажалшадай үзүүлһэн энэ ехэ этигэл найдабариие нэрэтэй солотойгоор харюулхын түлөө нүхэр Ардаев оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ.

Б. Дашиев.

Аймагай газетэнүүд[…] хуудаһануудһаа

Кукуруза тарилгада бэлэ[…]

Ехэ-Куналейн МТС-эй м[…]низаторнууд хабарай тарилгые х[…] һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын [...] бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэр[…] байна.

Механигууд нүхэд Токарь, Б[…]нев гэгшэдэй шадабаритай хүтэ[…]ри доро мүнөө 58 сеялкэ за[…]рилагдажа, тарилгада бэлэн бо[…]добо.

Тиин энэ жэлдэ МТС-эй хар[…] колхозуудай кукуруза ехээр та[…] байһыень хараадаа абажа, ме[…]заторнууд үргэн рядтай олохон с[…]кэнүүдые кукуруза таридаг бо[…] тааруулжа захалаа.

«Победа», Тарбагата[…]

Хүгжэлтын хараа

«Малажалай продуктнуудые [...]лэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КП[…]эй ЦК-гэй январска Пленумэй ту[…]тэ тогтоол бэелүүлхын түлөө Х[…]щевой нэрэмжэтэ колхозой прав[…] тусгаар хэмжээ-ябуулгануудые [...]раалба.

Тэрэнэй ёһоор колхоз 1960 о[…] 100 гектар эдлүүриин газар бү[…] 9 үнеэтэй байха ба һаамхай ү[…] бүриһөө 2750 литр һү һааха [...] байна.

Малаа шэмэтэ тэжээлээр гү[…] хангаха зорилгоор колхоз энэ жэ[…] 110 гектар кукуруза тарижа, ге[…] бүриһөө 120 центнерһээ доошо б[…] ургаса хуряаха гэжэ хараалаа. Э[…]эбэртэ бодо мал бүхэндэ 7—7 то[…] силос дараха арга боломжо колхо[…]олгохо юм.

Тариһан кукурузаяа гүйсэд х[…]лэхын тула колхоз энэ жэлдэ [...] тонно багтаамжатай силоснэ ба[…]га нэмэжэ бариха байна.

«Знамя победы», Прибайкаль[…]

Механизаторнуудай туһаламжа

Погранична МТС-эй механиза[…]нууд барилгын материал бэлдэх[…]рэгтэнь Маленковой нэрэмжэтэ [...]хоздо ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

Үнгэрһэн үбэлдөө заһабари[…] хүдэлмэридэ хабаадаагүй механи[…]торнуудай хүсөөр 300 кубометр [...]рилгын модон бэлэдхэгдээд, шэ[…]дэжэ асарагданхай.

Мүн нүхэр Кузнецовой бри[…] 200 кубометр барилгын шулуу б[…]нихон хугасаа соо бэлэдхэжэ [...] Энэ шулууниинь шэнэ барилга[…]дай һуури табилгада хэрэглэгд[…]

«Знамя Ленина», Кяхт[…]

Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин халуун үе

Карл Марксын нэрэмжэтэ ко[…]зой луговодууд нүхэр Мандано[…] хүтэлбэри доро сабшалан һай[…]руулга дээрэ хэдэн жэлэй турш[…] хүдэлмэрилжэ байна. Тэдэнэр [...] талаар нилээд баян дүй дүршэ[…] болоо.

Мүнөө луговодууд даажа аба[…] участок дээрээ агротехническэ [...]жээ-ябуулгануудые үнгэргэжэ [...]на. Тэдэнэр 14 гектар турша[…] участогта 340 тонно наг шэбхэ [...]гаа, 15 гектарта саһа тогтоогоо. [...]

«Красное знамя», Түнхэ[…]

БОРЬЁОГОЙ ТАЛАДА

(Корреспондентын тэмдэглэл)

Февраль һарын наратай дулаахан нэгэ үдэр. Хойшоо харахадамнай Борьёогой үргэн уужам тала дүн сагаан саһаар хушаатай зэрлигээ татан харагдана. Урдамнай — шугы бургааһан, нуга тохойнууд болоһон Зэдын гол. Шугы бургааһан соогууршье, голой годирһон тохойнууд, дүтын полинууд дээгүүршье эндэ тэндэ һүрэг олон хонид таран, хушууран бэлшэжэ ябана.

—Тээ тэрэ, голой хойто добуунда аһаад бэлшэжэ ябаһан хонидые харана гүш?—гэжэ нүхэрни намдаа хандана.—Тэдэшни манай нэгэдэхи фермын суута хонишон Цыренжап Батодоржиевай хаража байдаг түлгэнүүд гээшэ. Энэ үдэр хонидоо өөрөө адуулжа гараагүй ха, хонидой саада үзүүртэ адуулжа ябааша хүн Батодоржиевай туһалагша Буда Дармаев хэбэртэй. Мүнөө өөрөө гэртээл байгаа ёһотой, нэгэдэхи фермэ ошоё,—гээд, морёо зүүн урагшань залана.

Уданшьегүй Батодоржиевай отарын үбэлжөөндэ хүрэжэ ерэбэбди. Урдаһаамнай дүшэ һайса гараһан наһатай хүн гаража мэндэшэлбэ.

— Зай, Цыренжап Галсанович, олон лэ һонинуудые асараа б даа, —гэжэ энеэбхилэн хэлээд, Александр Максимович Слепнев шаргынгаа урда хүнды сооһоо булгайр уута абажа, тэрээн сооһоо центральна, республиканска, аймагай газетэнүүдые нэгэ хүхэхэн конверттэй бэшэгтэйгээр гаргаха зуураа:—Энэ бэшэг армиһаа, хүбүүнһээтнай. Эдэ бүгэдын түлөө манай ородой заншалай ёһоор хатар танца харуулхал болоолта даа,—гэжэ энеэнэ. Совхозой хүдэлмэришэдэй профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Слепнев холуур үбэлжэжэ байһан хонишодто ошожо, һүүлшын һонинуудые хөөрэжэ үгэдэг.

Хонидой байрын урда тээхи хашаа соо гушаад хонид үбһэ, солоомо шэмхэлжэ байна.

—Зай, Цыренжап Галсанович, хонидтнай хэрээр үбэлжэжэ байнаб, хүсэ шадалынь ямар бэ?—гэжэ хашаа соо, байрада байлгагдан эдеэлүүлэгдэжэ байһан хонид тээшэ хараад Слепнев асууна.

—Һайн лэ гээшэ ааб даа. Һая шэгнэһэмнай бараг лэ байгаа. Харин эдэ гушаад-дүшөөд толгой хонид нэгэ бага хүсэеэ бууруулһан байжа, илгаад, бэлшээридэ гаргангүй байрадань байлгажа, эдеэлүүлнэбди. Турашоогүйдэнь яаража тэнхээ абхуулха хэрэгтэй. Тураажархёо һаа, шанар һайнтай нооһо абажа шадахагүй ха юмбибди.

—Мүнөө хонидые тураажархёо һаа, нооһониинь узуураараа нарин боложо, саашадаа ургахадань тэрэ наридхань тэг дундаа гарашадаг бшуу. Тиимэ нооһо гүрэндэ тушаахада ехээр гологдожо, тон доогуур сэгнэгдэдэг юм. Бидэнэр иигэжэ хонидойнгоо нооһоной шанарай һайн байхын тулада ехэ тэмсэл хэдэгбди. Тиигэжэл һайн шанартай нооһо гүрэндэ тушаахадамнай шэгнүүрээрээ хоёр хахад байгаа һаа, гурбан килограммаар, заримдаа гурба хахадаар тоологдожо тушаагдадаг.

— Энэ жэлдэ та хонин бүриһөө дунда зэргээр хэды килограмм нооһо хайшалха һанаатайбта?

—Һанааншье биил даа. Теэд урдань манай бурядуудай хэлсэдэгэй ёһоор, «һанаан биишье һаа, заяамнай хайшаа» байха юм даа,—гээд Цыренжап Галсанович энеэнэ.—Эндээ гэжэ хэлэхэдэ, хонин бүриһөө — тэдэмнай үшөө бэеэ хүсөөгүй түлгэнүүд гээшэ ааб даа—дунда зэргээр юрэдөөл дүрбэн килограмм эрхим шанартай нооһо хайшалха зорилготойб. Уялга абаа ха даа нэгэ бага доогууршье хэлэжэрхёо һэн хаб,—гэжэ нэмээгээд, энеэнэ.

Саашань нүхэр Батодоржиев хүдэлмэрээ хайшан гээд эмхидхэдэг тухайгаа, өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай, жэлэй дүрбэн сагта хонидоо яажа харууһалдаг, эдеэлүүлдэг, яагаад түл һайнаар абадаг тухайгаа, партиин ЦК-гэй январска Пленумэй һүүлээр урдаа ямар зорилго табиһан тухайгаа дэлгэрэнгыгээр һанан һанан хөөрэбэ.

Хорин гурбан жэлэй саада тээ Цыренжап Галсанович Боргойн совхоздо хонишоноор хүдэлмэрилжэ захалһан юм. Эдэ жэлнүүдтэ тэрэ түл абаха, нооһо хайшалха талаар жэл бүри һайн амжалта туйлажа байгаа. Эрхим ажалайнгаа түлөө үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ Москва ошожо ерээ.

—Тэндэ хараагүй юумэеэ хаража, үзөөгүй юумэеэ үзэжэ ерээ гээшэб. Нилээдшье олон юумэ ойлгожо абааб. Энэ жэлдэ мүн лэ ошохо һанаатайб,—гэжэ Батодоржиев хэлэнэ.

Урзанда хабартаа гараһан 910 хурьгадые энэ отарынхид 1953 оной намар тушаажа абаһан байгаа. Тэдэ хурьгадай олониинь тэнхээ тамир муутай байһан юм. Тиибэшье, отарын хонишод бүхы оролдолгоёо гарган ажаллажа, хурьгадаа гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулаа. 910 хурьгадай хоёрынь лэ үбдэжэ гарзалһан байха. Тиигээд үнгэрэгшэ намартаа энэ отарынхид тэдэ түлгэнүүдээ хусада табяад, энэ жэлдэ 100 зүһаг хонин бүхэнһөө адагынь 100 хурьга абаха зорилготой ажаллажа байна.

—Манай эндэ хонин гол түлэб зуһагтаа хусада табигдадаг байһан юм,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — Харин Сибирьтэ, тэрэ тоодо манай Бурят-Монголдо хонидые, илангаяа нарин ба нарибтар нооһотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ зорилго парти, правительство табяа. Тиимэһээ бидэнэр хонидоо түлгэдэнь хусада табижа, зуһагтань хурьгалуулдаг болохо гэжэ шиидэһэн байнабди. Илангаяа мүнөө партиин ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа зарим арга боломжонуудаа үшөөл хэрэглэдэггүй байһанаа ойлгообди. Жэшээлхэдэ, кукуруза ехээр тарижа, эшэ намаануудыень, эдеэнь силос болгон дараад, мүн ногоогоороншье хонидтоо эдюулжэ байгаа һаамнай ямар ехэ шэмэтэ тэжээл болохо гээшэб! Нёдондо манай совхоздо багахан газар дээрэ кукуруза тариһаниинь —тариһаниин шье гэжэ даа: миил абаашажа, газарай хурьһэ руу оруулаад орхижорхиһониинь — намартаа яһала һайнаар ургашоод байгаа һэн. Тэрэниие хүн хуряажа абахашье гэжэ оролдоогүй. Харин намар дундуурынь хонидоо оруулһамнай газарыень малтажа байгаад үндэһыень айхабтараар амтархажа эдижэрхиһэн юм. Саашадаа манай совхоз кукуруза ехээр, һайнаар таридаг болохо ёһотой. Газаршье биил гээшэ. Хэдэн мянган гектар шэнэ газар хахалаабди.

Хори гаран жэлдэ хонишоноор хүдэлмэрилжэ байха зуураа Цыренжап Галсанович хонидые харууһалха, эдеэлүүлхэ талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй болоо. Илангаяа хонидые бэлшээридэ һайнаар эдеэлүүлжэ, таргалуулха хэрэгтэ тэрэ онсо анхарал хандуулна.

—Би хонидоо ондо оруулхатаяа хамта удаадахи үбэлжэлгэдэ бэлэдхэжэ захалдагби. Юуб гэхэдэ, зун, намарай сагта хонид ямараар бэлшээгдэжэ, хэр зэргээр таргалуулагдаа һэм, тэрээгээрээл гол түлэб үбэлжэлгые дабажа гарадаг юм,—гэжэ тэрэ ходо хэлэдэг.

Зундаа эндэхи отарын хонид үглөөгүүр харанхы тооной байхада бэлшээридэ гаргагдана. Тиигээд үдэшын харанхы болотор адуулагдадаг.

Эндэхи хонишод бэлшээриингээ газарые саг үргэлжэ һэлгэжэ, хонидоо бэлшээнэ Зундаа нэгэ үдэр бэлшээһэн газартаа 3—4 хоноод хонидоо дахин асаржа бэлшээнэ. Иигэжэ хэды хоног соо хонидые ябуулангүй байхада бэлшээриин ногоон хүсэд һэргэшэһэн байдаг. Энэ отарынхид илангаяа намартаа хонидоо һайнаар бэлшээжэ таргалуулхаяа оролдодог. Намарай сагта эндэхи хонид нэгэ үдэр солоомын узуурта, хойто үлэрынь хагданда, гурбадахи үдэртөө хуряагдаһан зелёнкын узуурта гү, али таряанай полиин захаархи ногоонуудта бүхэли үдэртөө бэлшээгдэдэг юм. Иигэжэ бэлшээриень һэлгэжэ, янза бүриин тэжээл эдюулжэ байхада хонид ехэ дуратайгаар эдидэг, тиимэһээ һайнаар таргалдаг байна.

Эндэ мүн үбэлэй адуулга һайнаар эмхидхэгдэдэг. Энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр илангаяа дутамаг байһан дээрэһээ тус отарынхид хонидтоо сүүдхэдэ оройдоо 400 грамм үбһэ эдюулээд лэ, үдэр бүхэндэ бэлшээжэ байна. Эндэ мүн үбэлэйшье сагта бэлшээриин газар һэлгэгдэжэ, хонид үдэр бүхэндэ ондо ондоо газарта бэлшээгдэнэ. Зарим үдэр хонид поли дээрэ гү, али бэлшээриин газарнуудта ябуулагдаад, илангаяа үбэлдөө Зэдын голой нэмэри дулаан, шэмэ ехэтэй хагдатай, модоной хатаһан набша намаатай шугы бургааһан соогуур адуулагдадаг. Намарай сагта дулаан байхадань бургааһа модоной узууараар, нэмэри газараар хэнзэ ногоон ургаад, гэнтэ [...]тэн болохолоор хагдарангүй [...] зандаа хүрэшэдэг юм. Тиимэ но[…]нуудые хонид үбэлдөө айхабтар[…] амтархажа эдидэг байна. Гадна, [...]гы бургааһан соогуур үдхэн хаг[…] набша намаа элбэг байдаг. Иигэ[…] хонид бургааһан соогуур ябуула[…] хаяа болижо, хээрын бэлшээри[…] болон полинууд дээгүүр бэлшээ[…]дэг болохонь. Юуб гэхэдэ, хони[…] нооһон утаар ургашоод, шугы, [...]гааһан соогуур ябахадань зул[…]дажа гээгдэхэ байна.

Эндэхи хонишод хонидоо [...] зунгүй һайнаар уһалалгада анх[…]лаа ехээр хандуулна.

—Уһан гээшэ малай тэжэ[…] хахадынь гэхэдэшье болохо,—[…]жэ Цыренжап Галсанович х[…]шодтоо ходо хэлэдэг. Отарын х[…] зундаа хоёр дахин, үбэлдөө саһ[…] бэлшээридэ ябуулагдадаг тула[…] нэгэ дахин уһалагдана. Гадна, [...]нид тэжээлэй дабһа дуратай со[…] долёожо байдаг.

Һаяар энэ отарын хонид олоо[…] хурьгалжа захалхань. Мүнөө [...]рынхид шэнэ түл абалгада эрш[…]тэйгээр бэлэдхэжэ байна. Эндэ х[…]гадые түлжүүлхэ түрүү—кошар[…]базова арга хэдэн жэлэй хэрэгл[…]жэ байнхай. Энэ аргын үлүү [...]байһые хонишод дүй дүршэл [...]һээ һайнаар ойлгоо.

—Гүрэндөө эрхим шанартай [...]һо ехээр үгэжэ байхын тулада б[…]нэр хүсэ шадалаа гамнангүй а[…]лахабди. Манай Борьёогой үр[…] уужам тала хони үсхэбэрилхэл [...]зар юм. Ногоонойнь һайн гээшэн[…] Шэмэ һайнтай... Хужартай... [...]дөөл ойрын хэдэхэн жэл соо со[…]зойнгоо хонидые хоёр—гурба д[…] олон болгожо, таби—жара мян[…] хонитой болохобди, хониннһоо дү[…]—табан килограмм нооһо хайша[…]бди. Энэ манай хүсэл зориг!—г[…] эндэхи хонишод мэдүүлнэ.

Д. ЦЫРЕНЖАПО[…]

Абаһан тулнуудаэ гарзада оруулангүйгөөр, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэе

☆ ☆ ☆

Малай үбэлжэлгэ ехэл тулюураар үнгэргэгдэнэ

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэм... колхозой хүтэлбэрилэгшэд мал...һаа ашаг шэмэ ехээр абадаг бо...ын тулада оролдодоггүй, энэ хэ...тэ колхознигуудаа элсүүлдэггүй, ...ин малай тоо толгой байгаал һаа ...агүй гэжэ бододог байгаа. На...таа малайнгаа хүсэ шадал һула...ондо орожо шадахаар бэшэ бай...ань, тэдэнээ бэеһээ сааша болго... гүрэндэ тушаадаг һэн. Тиихэдэ ...усхэбэрилгын гол шухала асуу...—тэжээлэй база байгуулагда...түй байгаа. Эдэ шалтагаануудһаа ...ожо, энэ колхоздо малажал тон ...галтагүйгөөр хүгжөөгдэдэг, ашаг ...э тон багаар үгэдэг байгаа.

Иимэ дутагдалнуудые усадхажа, ...ажалһаа ашаг шэмэ ехээр ...даг болохо гэжэ партиин ЦК-гэй ...арска Пленум заагаа. Энэ Пле...эй эрилтын ёһоор колхозууд мал... хүгжөөлгэдэ эрид хубилалта ..., түбхын түрүүндэ энэ һалбарние ...г ехэтэй болгохо хэрэгтэ гол ан...алаа хандуулха зэргэтэй байгаа.

Мүнөө малай үбэлжэлгын эгээл ...оусалгатай үе ябажа байна. Ма... үбэлэй харууһанай ямараар ...идхэгдэһэнһээ ашаг шэмэнь ...ыдаха байна. Мүнөө жэлдэ ма... үбэлжэлгые хэзээ хэзээнэйхиһээ ...тэйгээр, гарза хоролтогүйгөөр ...ргэхын түлөө колхозой правле... болон партийна организаци эр...ээ шангаар тэмсээгүй. Энээндэ ... баримта харуулалтагүй. Ямар... фермэ, гүүртэ, отарада ошоо ха... олон дутагдалнуудые харахат. ...хозой үүлтэртэ үнеэдэй фермые ...ад үзэе. Энэ фермэдэ үнеэдһээ ...ээр һааха арга боломжо олгог...гүй. Эндэ малай эдихэ үбһэ тэ...и ходо таһалдуулагдажа аса...ана. Ядахадаа колхоздо бии ...а турнепс бэлэдхэгдэжэ үнеэдтэ ...лэгдэнэгүй. Зоотехническэ заа...ин ёһоор тэжээлэй рацион ...огдоногүй, үнеэдтээ гансал үбһэ ...лдэг. Хаа яа шрот эдюулхэ...тэрэнээ хэмгүйгөөр үгэнэ. Үнеэ...таамагаар эдеэлүүлдэг байһа...гэмээр эндэхи һаалишад һү ба... һаана. Хэрбээ 1954 оной ян...һарада энэ фермэдэ 6607 литр ...һаагдаһан байбал, мүнөө жэлэй ...арьда арай гэжэ 4779 литр һааг... Мүн февраль һарадашье пёдон...ойхиһоо бага һүн һаагдаа. Һааг...ан һүнэйнь тоо бүридхэл хэгдэ...гүй, тоо бүридхэлшэ нүхэр Муса...ова һаалишадай һааһан һү үдэр ... хэмжэжэ бэшэдэггүй, үнеэн ...өө гараһан һүн ами амиидаа ...огдоногүй. Энэ фермын үнеэ, ...үнуудай байра соо муухай гээ... аргагүй, үбдэгтэ тулама шэбхэ, ...аһан. Малай дэбисхэр һэлгэдэг... дээрэһээнь үнеэдынь нойтон сэб... дээрэ хэбтэдэг. Тугалайнь байра ... иимэрхүү. Иимэ муугаар ха...алагдадаг дээрэһээ 10-аад ... эндэ үхөө, үнеэд ехээр туража .... Колхозой МТФ-е даагша нү... Доржиев, энэ колхоздо хүдэлдэг ...гын МТС-эй зоотехник нүхэр ...еторова гэгшэд иимэ юумэ ха... байгаад, ямаршье хэмжээ аба...гүй юм. Зоотехник гээшэмнай ...бтар ехэ үүргэтэй гээшэ. Теэд нүхэр Цыреторова һаалишадта бодото туһаламжа үзүүлдэггүй.

Мүн бусад гүүртэнүүд болон отарануудта малай байранууд муу, малынь муудажа захалаа. Жэшээнь, Уляастай, Манустай гэжэ нютагуудта байрладаг гүүртэнүүдтэ муудаһан малнууд үдэр бүри олошоржо байна. Эдэ хоёр гүүртэнүүдтэ февраль соо 10 гаран толгой эбэртэ бодо мал, һая гараһан 2—3 тугал үхөө. Колхозой МТФ-э даагша нүхэр Доржиев малайнгаа үбэлжэжэ байһан газарнуудта үсөө ябана. Үбһөөр дутаһан гүүртэнүүдтэ нэмэлтэ тэжээл бэдэрхэ тухай һанаагаа табинагүй. Зарим гүүртэнүүдэй газаа адхашье үбһэн үгы болоо. Теэд нүхэр Доржиев ямаршье хэмжээ абанагүй.

Мүн тэрэшэлэн хониной-товарна фермэ (даагшань нүхэр Дампилов) мүн лэ бэрхэшээлтэй байдалда оронхой. Фермын 8 отаранудай хаананшье туранхай хонид олон. Хонидтоо үбһэ үгэдэггүй мүртөө тэдэнээ һайса бэлшээнэгүй, саг соонь уһалнагүй. Хонид нарһанай шэлбүүһэ ехэ дуратайгаар эдидэг гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Теэд эндэхи хонишод малаа энэшье тэжээлээр хооллуулнагүй. Ноёхон нютагай Гавань гэжэ газарта байрладаг отаранудта мүнөө үбһэн оройдоо үгы болоо. Тиихэдэ, Уляастайда байрладаг хонид уйтан аад, набтархан хотон соо хонуулагдана. Хашалдажа хоноходоо хонид нооһоёо ехээр гээнэ.

Нарин ба нарибтар нооһотой хонидые жэл бүри олошоруулжа, һайн шанартай нооһо ехээр абадаг болохо ёһотойбди гэжэ партиин ЦК-гэй январска Пленум зааһан байна. Үбэлэй сагта үүлтэртэ хонидые харууһалгада тусгаар анхарал хандуулагдаха ёһотой. Теэд тиимэ юумэн эндэ үгы байна. Муу харууһатай байһан дээрэһээ үүлтэр һайнтай хонид турана, үхэнэшье. Гансахан февраль соо аяар 27 толгой меринос хурьгад үхөө.

Малаа иимэ муугаар үбэлжүүлжэ байһанай эсэстэ колхоз энэ жэлэй үбэлжэлгын 5 һарын турша соо аяар 380 толгой хонидоо, 100-гаад толгой эбэртэ бодо малаа үхүүлээ. Колхозой правлени, партийна эхин организаци малай үбэлжэлгые хайша хэрэгээр хүтэлбэрилнэ. Колхозой түрүүлэгшэ байһан нүхэр Халтанов, партийна организациин секретарь нүхэр Бальчиков малай гүүртэнүүдээр, отаранудаар хаа яа ябадаг байгаа. Тиихэдээшье тэдэнэр малай харууһые һайжаруулха тухай бодото хэмжээ абадаггүй, миил эрьеэд лэ, энэтнай муу, тэрэтнай муу гэжэ ноёрхоод бусашадаг байба.

Мартын 1-нэй мэдээгээр колхоздо оройдоо 100 центнер үбһэн, 400 центнер солоомо, 100 центнер зелёнко үлөө. Теэд энээхэн тэжээлые арбаад мянган толгой малда ногооной гаратар хайшан гээд хүргэхэ гээшэб? Энээн тушаа колхозой правлениин түрүүлэгшээр һаяхан һунгагдаһан нүхэр Дармаев бодожо үзэхэ ёһотой.

Колхозой партийна эхин организаци малшадай дунда партийно-политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ. Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоол тухай малшадта хэлэжэ үгэхэдөө колхозойнгоо баялиг болохо малаа хайшан гэжэ һайнаар ондо оруулхаб гэһэн зорилготой юрэ танилсуулаагүй байна. Малшадай дундахи мүрысөөн тухай хэлэлтэгүй. Энэ даншье ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй. Партийна эхин организаци малшадай гэр, байра байдалые, тэдэниие культурна талаар хангалгые һайжаруулха тушаа ямаршье хэмжээ абанагүй. Зарим газарнуудта, илангаяа Ноёхондо, Хабшууда ажалладаг малшад муу, хүйтэн байрануудтай. Холын гүүртэ, отаранудта нүүдэл наймаан эльгээгдэнэгүй. Малшад кино харадаггүй, лекци болон хөөрэлдөөнүүдые шагнадаггүй байна.

—Манай эндэ кино харуулагдахаһаа байтагай һонирхолтой хөөрэлдөөншье болодоггүй. Агитатор манайда үнинэй ерээгүй. Захиһан газетэнүүднайшье саг соогоо асарагданагүй, — гэжэ малшад гомдоно. Колхозой правлениин. партийна организациин зүгһөө малай үбэлжэлгые иимэ ёһо тэдыгээр хүтэлбэрилһэнэйнь лэ гэмээр иимэ юумэн болоо.

Сэлэнгын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд энэ колхоздо ээлжэлээд лэ ябадаг. Теэд эндэхи байдалда ямаршье хубилалта болоногүй. Мэнэ һаяхан МТС-эй директор нүхэр Кузьмин, партиин айкомой тус МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Титов, главна зоотехник нүхэр Вяткин гэгшэд ерээд ошоо. Теэд эдэ хүтэлбэрилэгшэд ямаршье бодото хэмжээ абангүй бултадаа бусаһан байна.

Партиин айкомой секретарь нүхэр Титов партийно-политическэ хүдэлмэриие малшадай дунда һайнаар эмхидхэхын орондо директорэй, главна зоотехнигэй хэлэһэниие дахин дабтаад лэ ябашоо. Нүхэр Титов малшадтай хөөрэлдэхэ, тэдэнэй үүсхэл эрмэлзэлгэ урмашуулха гэжэ оролдодоггүй, лекци уншаха хүдэлмэриие тоодоггүй, миил дутуунуудыень тэмдэглээд, захираад, зандараад ябадаг.

Малай үбэлжэлгэдэ иимэ байдалай тохёолдоод байхада, илангаяа һүүлэй үдэрнүүдтэ ехэ саһан орожо, хүйтэрөөд байхада юу хэхэ ёһотойб гэхэдэ, бии байһан бүхы тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха, тэжээлээ буйлуулан амтаруулжа малдаа эдюулхэ, элдэб янзын нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ шухала. Мүн үбэлэй бэлшээриие зүбөөр хэрэглэхэ, саһыень этэжэ, хагда гаргаха хүдэлмэри бултаараа эмхидхэхэ, энээндэ МТС-эй тракторнуудые ябуулалсаха шухала. Гадна, энэ колхозой малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэд малайнгаа харууһа һайжаруулха ёһотой.

Партиин Сэлэнгын айкомой бюро, аймгүйсэдком Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малай үбэлжэлгын ябасые хаража үзэхэ, шухала хэмжээ абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

Б. Ширеторов, манай корреспондент.

☆

Комсомолецууд малажал дээрэ хүдэлмэрилхэеэ гарана

Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой комсомольско организаци (секретаринь нүхэр Иванов) ниитын ажахые сэлшадань хүгжөөлгэдэ правлени ба партийна эхин организацида бодото туһаламжа үзүүлнэ. Һаяхан тэдэнэй үүсхэлээр тарянай 170 гектар талмайда саһа тогтоохо хаалтанууд хэгдэжэ, поли дээрэ гаргагдаһан юм. Тиихэдэ комсомолецууд болон залуушуул воскреснигтэ олоороо хабаадалсажа, 3200 центнер тарья сэбэрлэһэн байна.

Ниитын малажалые хүгжөөхэ тушаа Коммунистическэ партиин абаһан тогтоолые бэелүүлгэдэ комсомолецуудай зорилго гэһэн асуудал зүбшэн хэлсээд, өөһэдынгөө дураар 18 комсомолецууд малажал дээрэ хүдэлмэрилхөөр колхозой центрһээ гараа. Тэдэнэй фермэ дээрэ ерэһэнһээ хойшо ажалынь түргэнөөр, шанартайгаар бүтэдэг болоһон, малшадай байра байдалынь һайжарһан байна. Жэшээлхэдэ, Хайтагарай адагтахи һүнэй-товарна фермын мал тамираа гээжэ, залуу мал гарзалжа эхилһэн байгаа. Энэ үедэ комсомолка Дуся Слепнева фермэдэ хүдэлхөөр ерээд, үсэд шангаар ажаллажа эхилһэн байна. Мүнөө үедэ фермын байдал нилээд һайжараа.

Гадна, Дуся Слепневагай үүсхэлээр тус фермын залуушуул богонихон саг соо уранһайханай самодеятельностиин кружок эмхидхэжэ, малшадтаа концерт табидаг болоо.

Тэрэшэлэн, тус комсомольско организаци шефтээ абаһан райсоюзай комсомольско организацитай нягта холбоотойгоор ажаллана. Шефүүдынь мэнэ һаяхан ерэжэ малшадта хоёр дахин уранһайханай концерт харуулһан, мүн тэдэнэртэ зорюулагдаһан нүүдэл библиотечкэ асарһан байна.

Л. Иванов.

Түрүү хонишод

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо отарые даагшаар Цыдыпов Данзан хүдэлмэрилнэ. Энэ отарын сакманщигууд Г. Цыдыпова, Ц. Бадмаева гэгшэд туд бүридөө 250 хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлжэ байна. Абаһан хурьгадынь гарза хоролтогүйгөөр мал болгогдожо байнхай.

—Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолдо харюу болгон, хонидойнгоо тоо толгойе бүри олошоруулжа, хонидһоо нооһо бүри ехээр хайшалдаг болохо байнабди,—гэжэ нүхэр Цыдыпов хэлэнэ. Колхозой 13 отаранудай мүрысөөндэ энэ отара түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Д. Санданов.

Металлаар хэгдэһэн зүйлнүүдые бүтээдэг промышленностиин Главна управлениин «Металлолампа» гэжэ завод «ТГК-3» маркын термоэлектрогенератор бүтээн гаргажа байна.

Гурбан ваттын хүсэтэй керосинова термоэлектрогенератор керосинова лампаар халаагдажа, электрическэ энерги абаха болоно. Энэ термоэлектрогенератор батарегаар хүдэлдэг радиоприёмнигые питаняар хангаха зуураа, лампын орондо хэрэглэгдэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ТГК-3» маркын термоэлектрогенератор Советскэ Армиин Центральна Байшанда үргэн хэрэглэлэй товарнуудай выставкэ дээрэ табяатай байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Ажаһуудалай темэдэ

Колхоз бүхэндэ бани бариха

Жэл ерэхэ бүри манай республикын хүдөө тосхонууд, колхозууд болбосон түхэлтэй болоно байна. Байрын, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, колхозой правлениин шэнэ гэрнүүд олоор баригдана. Мүн колхознигуудай ажаһуудал жэлһээ жэл бүри һайжарна. Гэхын хажуугаар, үшөө зарим газарнуудта ажалшадай ажаһуудалда ёһотой анхарал хандуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, бани тухай асуудал абаад үзэе.

Олон хүдөө тосхонуудай, колхозуудай бани саг соогоо түлигдэнэгүй, оройдоошье бани үгы һуурин газарнууд бии байһаар. Бичура тосхон олон хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай, хүдөөгэй интеллигенциин ажаһуудаг аймагай центр юм. Теэд эндэхи ажалшад саг соогоо банида ороха аргагүйдэнэ. Юуб гэхэдэ, аймагай центртэхи бани ехэ хуушаршаһан байна. Тиимэһээ эндэ ехэ хүйтэн, хана ба потологынь үмхиржэ, унаха болошонхой. Тус тосхондо шэнэ бани шулуугаар баригдажа эхилһээр гурбан жэл болоо. Теэд энэ баниин барилга мүнөөшье унжагайруулагдаһаар.

Мүн тус аймагай Кировэй нэрэмжэтэ, Загаһай сомоной «Коммунизм» колхозуудай зарим бригаданудта бани түлигдэнэгүй. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой Ара-Харлан нютагтахи бани үнинэй заһабарилагдаха болошоһон аад, аяар 3—4 жэлэй турша соо заһабарилагданагүй. Энэ бани соо орохын аргагүй, задагай болошоод байна. «Коммунизм» колхозой 3-дахи бригадада хоёр жэлэй саада тээ бани баригдажа эхилһэн аад, мүнөө хүрэтэр дүүргэгдэнэгүй, сонхо үгы байһаар.

Закаменай аймагай центр Цакир тосхоной бани ажалшадай эрилтые дүүргэнэгүй. Юуб гэхэдэ, бани уһаар ба түлеэгээр ходо дуталдана. Баниин газаахи худагынь муу болошоо. Тэрэниие зунай сагта доошонь малтаха гэжэ хэлсэгдэһэн аад, энэ хүдэлмэри хэгдээгүй. Арбаад хүнэг уһа удхахада доошоо шоройтой болошодог юм. Энэ худаг заһабарилха тухай үнинэй хэлсэгдэбэшье, бодото дээрээ юушье хэгдэнэгүй. Ой соо һуубашье, банидаа түлеэ саг соонь асаржа шададаггүй.

Тус аймагай Утаата-Далахайн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой бани оройдоошье түлигдэнэгүй. Тус бани уһанда дүтэ газарта баригданхай, бани түлихэ тусхай хүн бии. Гэбэшье, саг соогоо банида орожо байха гэһэн колхознигуудай эрилтэ хангагданагүй.

Хэжэнгын аймагай центр дээрэхи бани ажалшадые хангажа биранагүй. Юуб гэхэдэ, бани соо ариг сэбэр сахигданагүй, уһаниинь ехэнхидээ хүйтэн байхаһаа гадна, ходо дутамаг байдаг. Энээн тухай аймсоведэй гүйсэдкомой коммунальна ажахын таһагые даагша нүхэр Яковлевта хэлэхэдэ, «... бани тухай анхаралаа хандуулха сүлөө болоногүй» гэжэ харюусадаг. Теэд, баниин хүдэлмэри һайжаруулха тухай хэн анхарал хандуулха юм гэжэ энэ нүхэрһөө асуумаар байна.

1950 ондо Ториин аймагай «Улаан Тори» колхоздо нэгэ бани баригдаһан юм. Тэрэ бани табан һара соо хүдэлмэрилһэн байгаа. Тэрэ гэһээр мүнөө болотор бани түлигдэнэгүй.

—Манай колхоздо бани үнинэй түлигдэнэгүй,—гэжэ Хоринн аймагай Хоринн сомоной Хрущевой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд манай редакцида бэшэнэ. Тус колхоздо бани бии аад, олон һара соо түлигдэнэгүй.

Иимэ бэшэгүүд манай редакцида олохон аймагуудһаа абтана. Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай эрилтэнүүдтэ анхаралаа табинагүй. Мүн энэ асуудалда медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд һаналаа табинагүй.

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай элүүр энхэ байдалые сахиха, тэдэнэй ажаһуудалай эрилтые хангаха талаар дары хэмжээ абаха ёһотой.

Научно-атеистическэ темэдэ

БОРО АРГА ГЭЭШЫН ХОРОН ТУХАЙ

...оро арга гээшэ юун гээшэб? Энэ ... ямаршье медицинээр юушье ...эгүй хүнүүдэй научна ямаршье ...эгүй методээр «эмнэлгэ», «ар...» болоно.

...оро арга гээшэ эртэ урда сагта, ...алиин хүсэнүүдэй үзэгдэлнүү...нэй зүбөөр тайлбарилжа ша...үй, балар мунхаг байхада бии ...он юм. Анха түрүүшын хүнүүд ... тойрон байһан байгаалиин ...үүдтэй тэмсэхэ ба тэрэниие ... туһатайгаар хэрэглэхэ ша... байгаа. Тиимэһээ элдэб яда...болонгой, ган гасуурай боло... гү, али үбшэн тахалай тараха...энэр али нэгэн юрэ бусын хү... альбан шүдхэрэй, ада тодхо...орлолгоһоо болоно гэжэ һана... байгаа.

...эжэ научна эрдэм мэдэрэлэй ... байха сагта, харанхы мунхаг, ... барга сагта элдэб үбшэн гээ... нэгэн ада шүдхэрэй хорлол... бии болодог гэһэн мухар һү... бии болоһон юм. Иимэ мухар ...эй тарахатай хамта элдэб эсын ...шад», абаралшад бии болоһон ....

...анай эндэ ламын шажанай дэл... түрүүн удага бөөнэр бэелэ... шарууна хэжэ байжа, үбшэн ... бэеһээ ада шүдхэрые намна... гэжэ хүн зониие мэхэлжэ бай... Боро аргашад хадаа эрдэм гэгээ..., олон дабхар социальна, на...льна дарлалта доро байһан ... зониие бүри ехээр мунхаруул...улжэхэ гэжэ наукада харша, ...нги боро аргые хэрэглэһэн бай...ихэдэ боро аргашад, илангаяа ...аргашад «ада шүдхэрнүүдые ... шолмосуудые», «дараха»-ун...шалгые бөөгэйхидэ орходоо бүри гоёожо, һүртэй болгожо найруулһан байна.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ манай республика дотор арадай элүүрые сахиха эмхи зургаануудай хурдан түргэнөөр хүгжэһэнэй, хүн зоной культурна хэмжээнэй дээшэлһэнэй ашаар бурят арадай ажаһуудалһаа боро арга мэтэ хуурмаг аргалга үгы болгогдон зайлаа. Гэбэшье, буржуазна идеологиин үлэгдэлнүүдһээ хүсэд хахасаагүй зарим хүнүүд боро арга хаа яа хэрэглэдэг, гэр бүлэ соогоо али нэгэнэйнгээ үбдэхэдэ боро аргашад гү, доктор гү, али бөө «нюуртай» байна гү гэжэ али нэгэ зайгуул мэхэшэндэ—«хубилгаанда» ошожо, үзэл үзүүлхэ мэтын хуушан сагай эшэгүүритэ үлэгдэл гаргадаг байна. Тэрээнһээ гадна, элдэб эсын бандинуудһаа гү, али урдань хубараг ябаһан хүнһөө «эм» залаха, тэдээндэ «аршаан» хүүлэхэ, үбшэеэ «аргалуулхын» тулада элдэб эсын ном уншуулха гэхэ мэтын ябадал үсөөншье һаа, мүн лэ республикын зарим аймагуудта үзэгдэдэг байна.

Тиимэһээ бурядуудай дунда урдань һайса дэлгэршэһэн боро арга тухай энэ статья соо хэлэгдэхэ байна.

Буддын шажанай идеалистическэ үзэл сурталда үндэһэлэн, боро аргашад үбшэниие аргалгада ямаршье туһа хүргэхэгүй, наукада харша методүүдые: элдэб уншалга, адисалга, жагтылга ба гүрэм гаргалга гэхэ мэтын ёһололнуудые үргэнөөр хэрэглэдэг байна. Ном уншахада, хонхо дамаари наяргахада үбшэн эдэгэхэ гэжэ юу байхаб. Мүн боро аргашад үбшэн хүнэй бэеэ угаахын тулада өөһэдынгөө «тарнитай» уһа—аршаан заладаг һэн. «Аргалагшын» залаһан энэ уһан уушханай ханяада, яра үбшэниие ба бусад халдабарита үбшэ тараадаг эшэ үндэһэн болодог байгаа.

Боро аргын «эмнэлгэ» хэдэг методынь барга бүдүүлиг, наукада тон харша байһан дээрэһээ наукаар үни буруушаагданхай. Юундэб гэхэдэ, боро арга гээшэ хүнэй бэеын махабадын гол шухала ажал дүүргэдэг дотор бэеын секрециин булшархайнуудай, центральна нервнэ системын ажал-ябуулга тухай, шуһанай эрьесэ тухай наукада дүтэрхышье тайлбари үгэжэ шададаггүй. Эдэ шухала органуудай үбдэхэдэ тэдэнэр аргалжа огто шададаггүй. Тиимэһээ энэ тэрэ «заһал» хүүлхэ ёһотой гэжэ абарал буулгаад, үбшэн хүнэй зөөри хогшолыень мэхэлжэ абахын тулада хии хооһоор уншалга уншаха, «аршаан» залаха, гүрэм гаргахаһаа бэшэ юумэ боро аргашадта үлэдэггүй һэн. Бадаган, шара, хии гурбанай найруулгын эбдэрһэн дээрэһээ хамаг үбшэн хүрэнэ гэжэ тайлбарилдагынь боро аргын гээгдэнги молхи мохоо байһаниие гэршэлэн харуулна. Мүн боро аргын үбшэниие илгаруулха (диагностика табиха) шадабаринь толюурхан, тон өөдэгүй, баазахан юм. Үбшэлһэн хүнэй һудалынь барижа үзэлгөөр, хэлыень харалгаар үбшэниие илгаруулха шадабаринь хизаарладаг. Тиимэһээ боро арга хэрэглэгшэд үбшэниие зүбөөр танижа шададаггүй.

Научна медицинэ үбшэниие таниха хэрэгтэ тон ехэ анхарал табидаг. Тэрэниие танихын тулада үбшэн хүниие рентгенэй туяагаар гэрэлтүүлхэ, шуһа, шүлһэн, үдхэн шэнгэнииень биологическа ба химическэ аргаар шалгаха гэхэ мэтэ нарин арганудые хэрэглэнэ. Иимэ юумэдэ дүтэрхышье юумэ боро аргада хаанаһаа байха бэлэй.

Боро арга хэрэглэгшэдэй «эмүүд» хадаа гол түлэб халуун оронуудай ургамалнууд, амитанай зүйлнүүдһээ болон минеральна бодосуудһаа буйлуулагдаһан байдаг. Зүгөөр тэрэ буйлуулһан «эмэйнь» химическэ составынь таамагаар хэгдэдэг байгаа. Иимэһээ боро аргашын үгэһэн «эм домһоо» эмэй хорон боложо, үбшэнтэнэй бүришье нэрбүүлшэдэг ушарнууд олон үзэгдэдэг һэн.

Боро аргашадай «эмүүд» хоёр бүлэг боложо хубаардаг юм. Нэгэдэхинь хадаа элдэб зүйлһөө буйлуулһан «эм» болоно. Хоёрдохинь нангин зүйл гэжэ тоологдодог дээрэһээ үбшэнтэндэ юрэ бусаар «нүлөөлдэг», «дом» болоно. «Дом» гээшэ эмэй зүйлдэ алишье талаараа хабаадалсаха аргагүй юм. Элдэб гэгээшүүлэй, хубилгаашуулай үдхэн шэнгэнһээ, гэгээшүүлэй үхэһэн бэеһээ, 500 гэлэнэй гэшхэһэн газарһаа, түмэн гэлэн ламанарай гэшхэжэ гараһан олбогһоо бага багаханаар монсогойлжо хэһэн юумэнүүдые үрил, пэлдэн гэжэ үбшэнтэндэ үгэдэг байгаа. Иимэрхүү «эм», «дом» үбшэн хүндэ юугээрээ туһалха бэлэй! Харин тиимэ муухай юумэнүүд элдэб халдабарита үбшэниие тараадаг, хүнэй бэедэ ехэ хоро хүргэдэг байгаа.

Гадна боро аргашад мүнгэнэй уһан, сурьма, лантанза, челибуха, аконит, хара тамхи гэхэ мэтэ хорото юумэнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг. Эдэ хоронуудай хэмжүүрые тааруулха нарижуулһан түхеэрэлгэгүй байдаг дээрэһээ, боро аргашад эдэ хоронуудай хубиие таамагаар хэдэг байгаа. Тэрээнһээ боложо элдэб хүндэ хойшолонгууд болодог һэн.

Баабгайн, шонын, нохойн, тарбаганай, ороной болон бусад ангуудай һүлһэ, шуһа, хэлэ, яһа, хоргооһо, эбэр гэхэ мэтэ зүйл боро аргын «эмдэ» ехээр хэрэглэгдэдэг байгаа. Иимэ эмүүдһээ элдэб халдабарита үбшэн, жэшээлхэдэ, тарбаган тахал мэтэ үбшэн тарадаг байһаниинь мэдээжэ.

Боро арга гээшэ хирургическа аргалгые хүсэдөөр хэрэглэдэггүй байгаа. Энэ тэрэ хабдар эдеэрэ хахалха, ханаха гэхэ мэтын хирургическа эгээл жиирэй аргалга хэхэдээшье, оройдоо нарижуулагдаагүй, муухай муу зэбсэгээр, ариг сэбэр бэшэ һалан байдалда хэдэг байгаа. Тиимэһээ шарханъ һэдэржэ, үбшэнтэндэ аюул тохёолдодог һэн. Тэрээнһээ гадна, боро аргашад хайлууһан мүнгөөр нервнэ үбшэн хүнүүдые төөнэддэг байһан юм.

Эдэ бүхы хара мэхын боро аргануд наукада тон харша юм. Манай орон дотор медицинскэ һургуули дүүргэһэн дипломгүй хүнүүдэй эмнэлгэ хэлгэ хууляар огтолон хоригдонхой.

Советскэ медицинэ бөлбол боро аргатай, адхаг һэжэгтэй шангаар тэмсэнэ. Мүнөө үеын наукын туйлалтануудаар зэбсэгжэһэн медицинскэ наука үбшэнэй гараһан эгээн дүтын шалтагааниие тодоруулаад, тэрэниие аргалжа, эмнэжэ ородог байна.

Боро арга хадаа манай орон дотор хууляар хоригдохоһоо гадна, элүүрые хамгаалгын һайжарһан, санитарно-гэгээрэлэй пропагандын үргэнөөр дэлгэрһэн дээрэһээ үгы боложо байна.

Манай социалистическэ Эхэ орон дотор 300 мянга гаран врачууд, 900 мянга гаран медицинскэ дунда һургуулитай хүдэлмэрилэгшэд ажаллажа байна. Советскэ хүнүүдэй элүүрые хамгаалгада СССР-эй Медицинскэ науканудай академээр толгойлогдоһон 255 научно-шэнжэлэлгын институдууд, медицинскэ 75 институт, фельдшерско-акушерскэ хэдэн зуугаад һургуулинууд хүдэлмэрилжэ байна.

Тиихэдэ, капиталистическэ оронуудта медицинскэ туһаламжын түлөөһэтэй байдаг дээрэһээ олонiитэ ажалшад научна медицинын туһаламжа абаха аргагүй байдаг. Тиимэһээ боро аргашадта, элдэб хара мэхэшэдтэ хандаха баатай болодог. Тэндэ боро аргашадай хара мэхэ хууляар хоригдодоггүй, харин һайшаагдадаг. Жэшээлхэдэ, США-гэй гэр бүлэнүүдэй табанай дүрбэн хуби медицинскэ туһаламжа абаха мүнгэ зөөригүй юм. Эгээл тиимэһээ, тэдэнэртэ боро аргашадта хандахаһаа бэшэ зам байдаггүй.

Манай Эсэгэ ороной медицинскэ наука павловска физиологиин гайхамшагта нээлтэнүүдтэ түшэглэн, хүниие аргалгада атомна хүсэ хэрэглэн, советскэ хүнэй ами наһа сахиха хэрэгтэ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа байна. Тиихэдэ фашизированнэ Америкын монополистнуудта бэеэ худалдаһан биологууд эрдэм наукын туйлалтануудые хүн зониие олоор хюдалгада зорюулна, тарбаган тахал, холерэ гэхэ мэтын үбшэнүүдэй бактеринүүдые үсхэбэрилнэ. Энэ хадаа хосоржо байһан капитализмын эрдэм наукыншье доройтон муудажа байһанай гэршэ болоно.

Бидэ, советскэ врачууд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, наукын туйлалтануудые, материалистическэ үзэл сурталые дэлгэрүүлжэ, санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулжа, зарим гээгдэнги хүнүүдэй ухаан бодолдо үлэһэн адхаг һүжэг, альбан шүдхэртэ этигэхэ ябадал, боро арга хэрэглэхэ гэхэ мэтын капитализмын үлэгдэлнүүдтэй шангаар тэмсэхэ уялгатайбди.

Б. БАТУЕВ, БМАССР-эй габьяата врач.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Советскэ Армиин сэрэгшэдэй хүүр дээрэ венок табиба

ВАРШАВА, мартын 16. (ТАСС). Польско Арадай Республикын сеймын зургаадахи сессиин хүдэлмэридэ хабаадахын тулада СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ А. П. Волков түрүүтэйгээр ерэһэн СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Советскэ Армиин наһа бараһан сэрэгшэдэй Варшавада хүдөөлүүлэгдэһэн газарта мүнөөдэр венок табяа.

Сеймын вице-маршалнууд Ю. Озга-Михальский, С. Кульчинский, гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Скшешевский, тэрэшэлэн СССР-һээ Польшодо байдаг посол Н. А. Михайлов, Варшавадахи советскэ посольствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд венок табилгын үедэ байлсаа.

Лондондо Карл Марксын хүүр дээрэ веногууд табигдаба

ЛОНДОН, мартын 15. (ТАСС). Карл Марксын наһа бараһаар 72 жэлэй гүйсэһэнэй ойтой дашарамдуулан Лондоной Хайгетска кладбищидахи тэрэнэй хүүр дээрэ үсэгэлдэр веногууд табигдаһан байна. Великобританиин коммунистическэ партиин зүгһөө, СССР-эй, США-гэй, Румыниин, Венгриин, Польшын ба Хитадай Арадай Республикын коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай зүгһөө веногууд табигдаһан байна. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин зүгһөө СССР-һээ Англида байдаг посол Я. А. Малик венок табяа.

МНР-эй ажалшад советскэ түрүү дүй дүршэлые хэрэглэнэ

УЛАН-БАТОР, мартын 16. (ТАСС). Советскэ хүдэлмэришэдэй түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлгын һара Монгол Арадай Республикада эхилбэ. Энээнтэй дашарамдуулан үсэгэлдэр Улан-Баторта баярай суглаан болоо. Столицын олониитын организацинуудай ба промышленна предприятинуудай коллективүүдэй түлөөлэгшэд тэрээн дээрэ байлсаба. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн предприятинуудай ба барилганuудай түрүүшүүл хадаа тэдэнэй хүдэлмэридэ советскэ түрүү дүй дүршэлэй яажа туһаллаг, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлдэг байһан тухай хэлэбэ.

Чехословакида горнорудна шэнэ комбинат баригдажа байна

ПРАГА, мартын 16. (ТАСС). Пльзеньһээ холо бэшэ газарта Клабавка мүрэнэй дэргэдэ түмэрэй руда олдоһон байгаа. Тэндэ горнорудна шэнэ комбинат баригдажа байна. Комбинадай барилга Советскэ Союзһаа абтаһан шэнэ техникын туһаламжатайгаар бүтээгдэнэ.

Түмэрэй руднигуудай хажуугаар үйрүүлгын, тээрмэдэлгын, хайлуулгын ба бусад цехүүд бии болоно. Үбэлэй сагта барилга хэхэ талаар советскэ барилгашадай дүй дүршэл хэрэглэгдэнэ. Клабавска горнорудна комбинадай нэгэдэхи ээлжээн һаяар ашаглалгада оруулагдахань.

Польшын ба Венгриин хоорондохи научно-техническэ харилсан ажаллалга

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Научно-техническэ харилсан ажаллалгын польско-венгерскэ комиссиин ээлжээтэ сесси мартын 4-һөө 11 хүрэтэр Будапештдэ болобо.

Сесси дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй ёһоор, Польско Арадай Республика металлургиин, нүүрһэнэй промышленностиин, хүдөө ажахын ба эдеэ хоолой промышленностиин талаар техническэ документаци Венгридэ дамжуулан үгэхэ юм.

Венгерскэ Арадай Республика хэлхеэ холбооной техникын, химическэ болон хүнгэн промышленностиин талаар дүй дүршэлөө дамжуулан үгэжэ, Польшодо туһалха байна.

Гүрэнэй ород дуунай хоор Венгридэ ерэбэ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Гүрэнэй ород дуунай хоор А. В. Свешниковэй хүтэлбэри доро венгеро-советскэ хани барисаанай һарада хабаадахын тула мартын 14-дэ Будапешт ерээ. Венгеро-советскэ обществын, культурын министерствын, венгерскэ хүгжэмшэдэй союзай хүтэлбэрилэгшэд, мүн СССР-һээ Венгридэ байдаг посол Ю. В. Андропов айлшадые угтаа.

Европо тушаа ООН-эй экономическа комиссиин X сесси

ЖЕНЕВА, мартын 16. (ТАСС). Европо тушаа ООН-эй экономическа комиссиин X сесси үсэгэлдэр эндэ нээгдэбэ. Европейскэ 23 гүрэнүүдэй ба США-гэй түлөөлэгшэд, Канадын, Иранай, Израилиин ажаглагшад, мүн уласхоорондын элдэб олон организацинуудай түлөөлэгшэд сессиин хүдэлмэридэ хабаадана.

Европо тушаа ООН-эй экономическа комиссиин хэрэгые эрхилхэ секретарь Г. Мюрдаль сессиие нээбэ.

СССР-эй түлөөлэгшэ П. Н. Кумыкин комиссиин пленарна заседанинуудта хабаадахыень Германска Демократическа Республикын ба Германска Федеральна Республикын түлөөлэгшэдые уриха тухай резолюциин проектые дурадхаба.

Европын экономическа хүгжэлтын ба европейскэ оронуудай гадаадын экономическа харилсаа холбооной бүхы ябаса хадаа комиссиин пленарна заседанинуудай хүдэлмэридэ Германска Демократическа Республикые ба Германска Федеральна Республикые хабаадуулха шухала болгоно гэжэ советскэ түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

70 миллион хүн зонтой, хүгжэнги экономикотой ба гадаадын гүрэнүүдтэй худалдаа наймаанай үргэн холбоотой байһан Германи Европын экономикодо ехэхэн үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэрэ зааба. ГДР-эй промышленна үйлэдбэри дайнай урда тээхи 1936 оной хэмжээнһээ хоёр дахин шахуу, тиихэдэ Германска Федеральна Республикын промышленна үйлэдбэри 75 гаран процентээр үлүүлнэ. ГДР, мүн Баруун Германи бусад оронуудтай худалдаа наймаанай үргэн холбоонуудтай боложо байна. 1954 ондо ГДР-эй гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэ урдахи жэлэйхитэй сасуулхада 23 процентээр ехэ болобо. Германска Демократическа Республика 70 гүрэнтэй худалдаа наймаанай холбоо байгуулаһхай.

Тэрээнһээ гадна, ГДР-эй ба Германска Федеральна Республикын түлөөлэгшэд Европо тушаа экономическа комиссиин комитедүүдэй ба туһалагша бусад оронуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана гэжэ советскэ делегат мэдүүлбэ. Комиссиин сессидэ Германиин хоёр хубиин түлөөлэгшэдэй хабаадаха эрхые хаһаха ябадал европейскэ оронуудай экономическа харилсан ажаллалгые хүгжөөхэ хэрэгтэ таарахагүй байхаһаа гадна, ямаршье үндэһэгүй болохо байна.

СССР-эй түлөөлэгшын дурадхалые Польшын, Украинска ба Белорусска ССР-эй, Чехословакиин, Венгриин, Румыниин, Албаниин делегадууд дэмжэбэ.

США-гэй болон баруунევропейскэ зарим гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо Франциин ба Великобританиин түлөөлэгшэд советскэ делегациин дурадхалые буруушаагаа. Өөһэдынгөө хараа бодолой огто үндэһэгүй байһаниие мэдэрээд, тэдэнэр удхагүй хэдэн арсалта хэбэ. Тэрээнһээ шалтагаалан, СССР-эй делегациин дурадхал буруушаагдаа.

Азиин ба Африкын оронуудай конференци тушаа

ДЖАКАРТА, мартын 16. (ТАСС). Азиин ба Африкын оронуудай конференциин нэгэдэмэл секретариадай генеральна секретарь Руслан Абдулла Гани һаяхан пресс-конференци дээрэ иигэжэ мэдээсээ. Тусгаар уригдаһан 25 ороной 18-ниинь (Хитадай Арадай Республика, Афганистан, Вьетнамай Демократическа Республика, Египет, Таиланда, Сири болон бусад) конференцидэ хабаадалсахаяа зүбшөөжэ байһан тухайгаа мэдээсээ. Ганиин хэлэһэнэй ёһоор, гансахан лэ Центральна Африкын федераци конференцидэ хабаадалсахаяа арсаһан байна. Иранһаа, Ливанһаа, Золотой Берегһээ, Турциһаа, Иорданиһаа болон Филиппинһээ хуулита харюу абтаадүй. Гэбэшье, эдэ оронуудай зариманиинь конференцидэ хабаадалсаха хүсэлэнтэй байһанаа элиишэлэн мэдүүлһэн байна гэжэ Гани мүн лэ мэдээсээ.

Индонезиин, Индиин, Бирмын, Цейлоной ба Пакистанай үүсхэлээр зарлагдахаяа байһан энэ конференци апрелиин 18-да Бандунгда (Индонези) нээгдэхэ байһаниинь мэдээжэ. Энэ конференци дээрэ Азиин ба Африкын оронуудай байдал хаража үзэгдэхэ, мүн бүгэдэниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэ ба харилсан ажаллалга эмхидхэхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Азиин ба Африкын оронуудай конференци бэеэ даанхай байдалай түлөө хүдэлөөе шангадхалгада туһалха байна. Бидэнэр өөһэдөө ябуулга хэхые мүнөө хүсэжэ байнабди. Манай үнэхөөрөөл бэеэ даанхай болохын тулада бидэнэр оронуудаа хүгжөөхэ ёһотойбди гэжэ Индонезиин премьер-министр Али Састроамиджойо Юнайтед Пресс агентствын корреспонденттэй мартын 16-да хөөрэлдэхэдөө мэдүүлһэн байна.

Конференцидэ КНР-эй хабаадалга тухай тогтохо зуураа, Хитад хадаа Азида тон шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ Индонезиин премьер-министр онсо тэмдэглээ. Хитадые Азиин бүхы шахуу оронууд мэдэрһэн байна. Индонези хадаа нэгэл Хитадые, тусхайлбал, пекинскэ правительствые мэдэрдэг юм гэжэ тэрэ хэлээ.

США хадаа Азиин болон Африкын оронуудай конференци үнгэргэлгэдэ дурагүйтэдэг дээрэһээ Хойто-атлантическа сэрэгэй союзда (НАТО) ба Зүүн-Урда Азиин сэрэгэй бүлэглэлдэ (СЕАТО) ородог союзнигуудтаа (тусхайлбал, Таиландада, Филиппиндэ, Турцида) энэ конференцидэ бү хабаадалсагты гэжэ дурадхаһан байна.

Японийн зүүнэй үзэл баримталдаг социалистическэ партиин гадаадын политическэ программа

ШАНХАЙ, мартын 15. (ТАСС). Киодо Цусин агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Японийн зүүнэй үзэл баримталдаг социалистическэ партиин ЦК-гэй зүблөөн мартын 11-дэ боложо, партиин гадаадын политикын программые баталан абаа.

СССР-тэй ба Хитадтай һайн харилсаануудые һэргээлгэ программын шухала пункт болоно. СССР-тэй һайн харилсаа тогтоохобди гэжэ һунгалтын урда тээхи программаяа соносхоходоо үгэһэн найдуулгыень дүүргүүлхын тулада Японидо зонхилхы үүргэ дүүргэдэг демократическа партида улам ехээр баалалта хэхэ гэжэ программа соонь хараалагдаһан байна.

Японо-советскэ ба японо-хитадай харилсаануудые һайжаруулгада һаад ушаруулхын тулада Японидо США-гэй зүгһөө баалалта хэхэ гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэхэбди гэжэ зүүнэй үзэл баримталдаг японско социалистнуудай парти өөрынгөө программа соо мэдүүлнэ. «Японо-американска «аюулгүйн пактые», «захиргаанай хэлсээе» ба «бэе бэеынгээ аюулгүй байдалые сахиха тухай» японо-американска договорые болюулха эрилтэ хэһэн байна.

Забастовконууд болоно

НЬЮ-ЙОРК, мартын 15. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Атлантаһаа (Георгия штат) дамжуулһанай ёһоор, «Саузерн Белл телефон компани» гэжэ тон томо телефонно компаниин 50 мянган хүдэлмэришэд ба албахаагшад США-гэй Зүүн-Урда талын 9 штадта үсэгэлдэр забастовко соносхоо. Хэлхеэ холбооной профсоюзай (үйлэдбэриин профсоюзуудай конгресстэ ородог) түрүүлэгшэ Смолвуд иигэжэ мэдүүлээ. Шэнэ договорто забастовко хэхые хориһон пункт оруулхые компаниин ехээр оролдоһон дээрэһээ забастовко соносхогдоһон байна. Хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэһээ компани мүн лэ арсана.

НЬЮ-ЙОРК, мартын 15. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Луисвиллһээ (Кентукки штат) мэдээсэһэнэй ёһоор, «Луисвилл Энд нэшвилл рейлроуд компани» гэжэ компанида хамаатай түмэр замай 25 мянга шахуу хүдэлмэришэд ба албахаагшад үсэгэлдэр забастовко соносхоо. Тэдэнэр ажалай байдалые һайжаруулха эрилтэ хэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК, мартын 16. (ТАСС). Автобусна компаниин хүдэлмэришэдэй забастовко Цейлон дээрэ хэдэн үдэр үргэлжэлжэ байна гэжэ Юнайтед Пресс агентствын корреспондент Коломбоһоо дамжуулна. Салин хүлһэ дээшэлүүлхэ ба хүдэлмэриһөө гаргагдаһан хүнүүдые хүдэлмэридэнь абаха тухай хүдэлмэришэдэй эрилтын хангагдаагүй сагта забастовко үргэлжэлһөөр байха юм гэжэ забастовкын хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлбэ.

Полициинхидта туһалхын тула солдадуд эльгээгдээ. Забастовкодо хабаадаһан 362 хүниие засагаархид сүүдээр мүрдэхэ болобо. Ондоо түхэлэй транспортда забастовкын дэлгэрээ һаань, правительство тэрэниие «хуули буса» гэжэ тоолохо юм гээд ажалай министр Калил мэдүүлбэ.

Австриин Министрнүүдэй Соведтэ

ВЕНА, мартын 15. (ТАСС). Австрийска хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Австриин Министрнүүдэй Соведэй заседани мүнөөдэр болоо. Тэрээн дээрэ федеральна канцлер Рааб түрүүлэгшээр һуугаа.

Австрийска посол СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Молотов хоёрой хоорондо февралиин 25-һаа мартын 2 хүрэтэр хэлсээнүүдэй хэгдэһэн тухай гадаадын хэрэгүүдэй министр Фигль мэдээсэл хээ. Эдэ хэлсээнүүдэй удхые парламентын главна комитедтэ мэдээсэхэ, энэ асуудалаар правительствын хараа бодолые мэдүүлхэ, энээнтэй дашарамдуулан федеральна правительствын мэдүүлгые тунхаглаха гэһэн шиидхэбэри Министрнүүдэй Совет баталан абаа.

Баруун Германида залуу патриодуудые мүрдэнэ

БЕРЛИН, мартын 16. (ТАСС). Немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай центральна соведэй эмхидхэһэн пресс-конференци үсэгэлдэр Берлиндэ болобо.

Баруун Германида залуушуулда эсэргүү полициин хэжэ байһан мүрдэлгэ ба терророй олон тоото баримтанууд тухай немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай центральна соведтэ бии байһан мэдээнүүд пресс-конференци дээрэ соносхогдобо. Тусгаарлабал, 1950 онһоо 1954 он хүрэтэр Баруун Германида 425 сүүд болоо, тиихэ зуура 6429 залуу патриодууд сүүдлэгдээ гэжэ заагдана.

Хэһээлтэ мүрдэлгэ хэжэ, боннско правительство хадаа зэбсэгжэлгэдэ, парижска хэлсээнүүдтэ эсэргүү, өөрынгөө эсэгэ орониие эбэй ёһоор нэгэдүүлхын түлөө немецкэ залуу патриодуудай тэмсэлые эбдэхэ зорилготой байна гэжэ немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай центральна соведэй материалнууд гэршэлнэ. Аденауэрэй правительство Германиин нэгэдэлэй ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлые «гэмтэ хэрэг» гэжэ тоолоод, энэ шалтагаанаар залуу патриодуудые мүшхэнэ.

Бирманска арми чанкайшистска бандануудтай тэмсэнэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 16. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын рангунска корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, бирманска сэрэгүүд бирмано-тайландска хилын дэргэдэ байһан чанкайшистска бандануудые бэхижүүлэгдэһэн хэдэн газарһаа намнажа гаргаа гэжэ бирманска армиин командовани мэдээсэбэ.

Бирмын территори дээрэ дура зоргоороо аашалжа байһан чанкайшистска сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаануудта бирманска армиин агаарай ба ехэ буугай частьнууд хабаадалсана.

Индидэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхахын түлөө тэмсэл

ДЕЛИ, мартын 16. (ТАСС). Индийскэ парламентын арадай палатада соносхогдоһон мэдээнүүдэй ёһоор, 1954 ондо Индидэ 300 мянга гаран хүн үзэг бэшэгтэ һуралсаба гэжэ Делиин радио мэдээсэнэ. Бомбей штадта 200 мянган хүн уншажа, бэшэжэ һураа.

Хүн зоной бүридхэл 1951 ондо хэгдэһэн юм. Тэрэнэй мэдээнүүдэй ёһоор, Индиин хүн зон 16,6 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэ байба.

Японидо сэрэгэй үйлэдбэриие үргэдхэнэ

ШАНХАЙ, мартын 16. (ТАСС). Японско правительство Японидо сэрэгэй реактивна самолёдуудые үйлэбэрилхэ тухай шиидхэбэри баталан абаа гэжэ Токиогой радио мэдээсэнэ.

Японийн томо томо монополинуудай түлөөлэгшэд Японие шэнээр зэбсэглэхэ хэрэгтэ шэнэ алхам мүн гэжэ правительствын энэ шиидхэбэриие харана, тэрэниие бүрин дэмжэнэ.

Реактивна самолёдуудые бүтээн гаргалга ерэхэ жэлэй хахадта эхилхэ юм гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Эдуард Эррио Лионой мэр зандаа үлэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Эдуард Эррио Лион городой мэрэй тушаалда үлэхые зүбшөөгөө гэжэ французска хэблэл мэдээсэнэ. Мэрэй орлогшын тушаалда дэбжүүлэгдэхэ кандидатура тухай асуудалаар муниципальна соведэй зарим гэшүүдтэй тэрэнэй гаргаһан зүрилдөөнэй зайсуулагдаһанай һүүлээр Эррио тушаалдаа үлэхэ болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: физкультура ба спортын талаар республиканска комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Л. Бобыкин конькигаар 1955 оной республикын чемпи... Тамара Шевчугта («Медик») шан ба нэгэдэхи зэргын диплом барюулжа байна.

В. Шитиковэй фото.

Үбэлэй сезоной дүүргэлгэдэ зорюулагдаһан мүрысөөн

Конькигаар урилдаалгын үбэлэй сезоной шан абахын түлөө мүрысөөн Улан-Удын «Динамо» стадионой мүльһэн елүүр дээрэ хоёр үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ.

Түрүүшээр Советскэ Союзай спортын мастернууд харуулгын мүрысөө үнгэргэбэ. Тэдэнэй дунда ВЦСПС-эй чемпионууд: Людмила Тарасова (Ярославль), Виктор Федоров (Москва) ба Василий Еременко (Улан-Удэ), нэгэдэхи разрядай конькишан Вера Петелина (Иркутск) гэгшэд байгаа. Спортын мастер Тарасова ба нэгэдэхи разрядай конькишан Петелина хоёрой урилдаае хүнүүд ехэ һонирхон хараба. Нэгэдэхи разрядай конькишан Петелина 500 метрые 51,3 секунда соо гаталан, илалта туйлаа.

Һүүлээрнь манай республикын эрхим конькишадай 500 метртэ урилдаан болобо. Энэ урилдаанда басагадай дундаһаа пединститудай студентка Валя Лазарева, эдиршүүлэй дундаһаа Улан-Удын 1-дэхи дунда һургуулиин һурагша Вл... мир Иванов гэгшэд түрүү һу...нуудые эзэлээ.

БМАССР-эй чемпионка Т. Ш... 500 метрые 52,8 секунда... спортын мастер В. Еременко... дистанциие 46 секунда соо гата... 1500 метрын урилдаанда Тар... Петелинае аяар холо ахин гара...

Эрэшүүлэй 5000 метрын ... даанда залуу конькишан Ле... Бердников һайн амжалта туй... Эдиршүүлэй дундаһаа 3000 ме... урилдаанда Иванов түрүүлэн ...

Хоёр үдэрэй мүрысөөнэй дун... дэй ёһоор басагадай дундаһа... Лазарева («Искра»), эдиршүү... дундаһаа Иванов («Динамо»), ... шүүлэй дундаһаа Л. Берд... («Динамо») түрүү һууринуудые ... лээ.

Спортын мастернуудтай м... конькишадай уулзалга өөһэды... мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэг... тэдэндэ ехэ туһа үзүүлээ.

Үнинэй үзэгдөөгүй ехэ саһан оробо

Мартын тэн багаар дулаан үдэрнүүд болоод, 16-най үдэр Улан-Удэдэ ехэ саһан оробо. 4—5 часай туршада 12 миллиметр шииг нойтон орожо, саһанай зузааниинь 20—25 сантиметртэ хүрөө. Удаань һалхи, шуурган болоо.

Һүүлэй 50 жэлэй туршада март һарада иимэ ехэ саһан ороогүй юм.

Тиимэ һалхитай саһан респу... кын аймаг бүхэндэ шахуу оро...

Торидо—4 миллиметр, Кяхта... 7, Сэлэнгэдэ—2, Хоридо, Бичур... Баргажанда—5, Сосново-Озёр... —4, Кабанскда—15 милли... шииг нойтон ороһон байна.

Ин. Кот...

Конькигаар урилдаалгаар СССР-эй түрүү һууриин т... мүрысөөнэй дүнгүүд

(Хүршэ областьһоо ерэһэн бэшэг)

Конькигаар урилдаалгаар СССР-эй командна түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Иркутск городой «Авангард» гэжэ стадионой мүльһэн елүүр дээрэ дүрбэн үдэр үргэлжэлжэ дүүрэбэ.

Тус мүрысөөндэ конькигаар гүйлгын спортоор баян дүй дүршэлтэй болоһон хүбүүд, басагад—дэлхэйн чемпион ба рекордсменүүд: Римма Жукова, Т. Рылова, Б. Шилков, Е. Гришин, Д. Сакуненко, О. Гончаренко болон бусад хамта 200 гаран спортсменүүд сугларба. Тэдэнэй дунда спортоор габьяата 8 мастернууд, 46 мастернууд хабаадаба. Эдэ спортсменүүд манай ороной һайндуранай спортивна 19 обществнуудай түлөөлэгшэд юм.

Мартын 5-най үдэр «Авангард» стадион хүн зоноор дүүрэнхэй байба.

Москвагай Кремлёвско часай 12 сохихотойнь сасуу Советскэ Союзай гүрэнэй Гимнын ирагуу аялга зэдэлнэ. СССР-эй чемпионууд Борис Шилков ба Тамара Рылова гэгшэд туг үргэн мандуулба. Стадион дээрэ сугларһан хэдэн мянган хүнүүдэй альга ташалга доро, 1955 оной дэлхэйн чемпион Римма Жукова конькигаар елүүр дээгүүр тойрон халтиржа гараба.

Удаань парадта хабаадагшад трибунын урдуур хальтиран гарана. «Авангард» гэжэ спортобществын конькишад түрүүлэн ябана. Удаалуулан «Водник», «Динамо», «Зенит», «Искра», «Крылья Советов», «Красное Знамя», «Локомотив», «Медик», «Металлург», «Наука», «Торпедо», «Спартак», «Урожай», «Шахтёр», «Энергия», «Строитель», «Т... вые резервы» ба СССР-эй Оборо... министерствын центральна спор... на клубай конькишад гарана.

Дүрбэн үдэр үргэлжэлһэн ... шанга тулалдаанай эсэстэ суд... коллеги мүрысөөнэй дүнгүүдые ... габа. Конькигаар урилдаал... СССР-эй командна түрүү һу... түлөө мүрысөөндэ «Ди... гэжэ һайндуранай спортивна ... ществын конькишад түрүүлбэ. ... дохи һуури «Медик», гурбада... —«Спартак» эзэлбэ.

Эрэшүүлэй хоорондо болоһон ... рысөөндэ Юрий Михайлов («Ст... тель») нэгэдэхи һуури, Роберт ... кулов («Спартак») хоёрдохи һу... СССР-эй Оборонын министер... центральна спортивна клубай ... кишан Юрий Киселёв гур... хи һуури эзэлбэ.

Тиихэдэ, эхэнэрнүүдэй дун... спортын габьяата мастер, ... хэйн чемпион Римма Ж... ва—нэгэдэхи һуури, Н. Я... («Медик») — хоёрдохи, Т. Р... («Искра»)—гурбадахи һуури ... Энэ мүрысөөндэ Иркутскын ... конькишад—спортын мастерну... Захаров, М. Васильев ба ... Дорна гэгшэд «Медик» общ... командада оролсон хабаалалс...

Өөһэд хоорондын мүрысөөн... амжалтануудые туйлаһан В... Семеновто (Иркутск) спортын ... терай нэрэээргэ олгогдобо.

Д. Дорж...

Редактор Д. Л. ЛОБСА...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14 культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00406. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. №